

UNIVERZITA PARDUBICE

Bakalářské prezenční studium 2016-2019

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Veronika Kolínová

Péče o nezaměstnané osoby nad 50 let věku na trhu
práce v Pardubickém kraji

Pardubice 2019

Vedoucí bakalářské práce: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

P r o h l a š u j i,

že tuto bakalářskou práci jsem vypracovala zcela samostatně a uvádím v ní veškeré prameny, které jsem použila.

Veronika Kolínová

Pardubice, 26.11. 2019

Poděkování

Touto cestou od srdce děkuji vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Karlovi Rýdlovi za pomoc, podporu a čas, který si pro mne našel.

Děkuji paní ředitelce Mgr. Janě Bezdíčkové a zaměstnancům Úřadu práce, kontaktní pracoviště v Chrudimi, kteří mi poskytli možnost strávit na úřadě více času a nahlédnout do jejich každodenní náplně práce. Děkuji jim za informace, které mi zde poskytli.

Též děkuji mé matce za velkou podporu.

Anotace

Moje práce se bude zabývat pojmem a problematikou diskriminace na trhu práce. Zaměřím se na skupiny osob, které jsou na trhu práce z různých důvodů diskriminovány vůči ostatním. Důraz zde kladu především na osoby starší 50 let věku. Zajímám se dotazy na pracovníky o to, co pro tyto osoby může udělat a co vše i koná úřad práce. Metodou polostrukturovaného rozhovoru s uchazeči zjišťuji jejich pocity a názory na možnosti pomoci ze strany úřadu práce. V teoretické části hledám možnosti uplatnění uchazečů nejen zdravých, ale i těch s různým zdravotním omezením, jako jsou změněná pracovní schopnost či částečný invalidní důchod. Zajímá mne i otázka vlivu sociálního zázemí a jeho dopady na psychiku a emoce nezaměstnaného.

Klíčová slova: *nezaměstnanost, diskriminace, úřad práce, trh práce, celoživotní učení, rekvalifikace*

Title: Care for unemployed people, who are over 50 years old, in the Pardubice Region

Annotation

My thesis will deal with the concept and problems of discrimination in the labor market. I will focus on groups of people which are discriminated against the others in the labor market for various reasons. I place emphasis especially on persons over 50 years of age. I am asking employees a question what could labor office do and already does for them. Using the method of semi-structured interview with applicants I find out their feelings and opinions on the possibilities of applying not only for healthy applicants, but those with various health restrictions, such as those with changed working ability or partial disability pension. I am also interested in the question of the impact of social background and its impact on the psyche and emotions of the unemployed.

Keywords: *unemployment, discrimination, labor office, labor market, lifelong learning, requalification*

1 Obsah

2	Úvod	6
2.1	Diskriminace	7
2.2	Vývoj nezaměstnanosti.....	9
2.2.1	Vývoj nezaměstnanosti v poválečné Evropě	9
2.2.2	Krise 70.let 20.století.....	9
2.2.3	80.-90. léta.....	9
3	Skupinová poradenství úřadu práce.....	13
3.1	Skupinové poradenství Informační minimum	13
3.2	Poradenství Komunikace při hledání pracovního uplatnění.	15
3.3	Poradenství Pracovně právní minimum	16
4	Skupiny se ztíženým uplatněním na trhu práce	18
4.1	Ženy po MD a RD s malými dětmi:	18
4.2	Absolventi škol.....	20
4.3	Osoby zdravotně znevýhodněné	20
4.4	Osoby starší 50 let	20
5	Občané starší 50 let a jejich problémy se získáním zaměstnání	23
5.1	Význam práce	26
5.2	Způsoby pomoci osobám nad 50 let věku	28
5.2.1	Projekt PDU	28
5.3	Další možnosti pomoci osobám nad 50 let.....	32
5.3.1	Chráněná místa.....	32
5.3.2	Rekvalifikace.....	32
5.3.3	Projekty z ESF.....	34
5.3.4	SUPM	35
5.3.5	VPP.....	36
6	Důchodové pojištění.....	38
6.1	Účast na důchodovém pojištění	39
6.2	Tři pilíře důchodového pojištění.....	39
7	Dotazníky s uchazeči nad 50 let věku, jejich vyhodnocení.....	40
7.1	Vyhodnocení.....	53
8	Závěr	57
9	Zdroje.....	58
9.1	Tištěné publikace.....	58
9.2	Internetové zdroje.....	58
9.3	Zákony	59
10	Přílohy.....	59
10.1	Celé rozhovory s jednotlivými respondenty	59

2 Úvod

Vzhledem k tomu, že nezaměstnanost je i v dnešní době stále problém, rozhodla jsem se do tohoto tématu ponořit hlouběji. Ve své práci budu zjišťovat, jak se cítí nezaměstnané osoby. Mají tito lidé šanci novou práci nalézt, nebo jsou někteří z nich na trhu práce tak diskriminováni, že nalézt pracovní uplatnění nelze? A kteří z nich při shánění práce mají největší potíže a proč? Nebo lidé bez práce jen sami neprojevují dostatečnou snahu o to být zaměstnaní - a chtějí všichni vůbec nalézt nové pracovní uplatnění?

Mít práci osobně vnímám jako jeden z pilířů vedoucím ke spokojenosti člověka. Již v dětství jsem vnímala, jak se trápili moji rodiče, když ze zdravotních důvodů museli oba práci změnit. Řešili vysokou hypotéku, neustále se účastnili výběrových řízení, doma panovaly obavy o budoucnost a nervozita. Nakonec matka práci získala a otec začal podnikat. Od té doby mi toto téma „leží v hlavě.“ Moji rodiče sice zdraví nebyli a nejsou, ale matka je VŠ vzdělaná a otec rozumí počítačovým technologiím. Co ale mají dělat ti, kterým například chybí vzdělání? Jsou na tom nejspíše daleko hůře. A co ostatní lidé? Ve své práci se snažím přijít nejen na to, která skupina obyvatel je nezaměstnaností nejvíce ohrožena, ale i na to, jaké bývají psychické a sociální dopady nezaměstnanosti a vliv na emoce. Jak píše, toto téma mne dlouhodobě zajímá. Domluvila jsem se proto a bylo mi ředitelkou Úřadu práce, kontaktní pracoviště Chrudim, (dale jen ÚP) umožněno vykonávat i svoji odbornou praxi na ÚP Chrudim. Tam jsem se dozvěděla užitečné informace, které jsem po celou dobu poslouchala a následně si údaje pečlivě zapisovala, poněvadž jsem získaná data plánovala později použít do své bakalářské práce.

Velmi brzy jsem zjistila, které osoby jsou zasaženy nezaměstnaností nejvíce. Proto už během svého působení na praxi na ÚP jsem mimo úřad, avšak v jeho blízkosti oslovovala nezaměstnané osoby nad 50 let věku a žádala je o kontakt a případnou spolupráci. Vysvětlila jsem jim, že jsem studentkou, co konkrétně studuji, o čem chci psát bakalářskou práci, zkrátka oč jde, a co po nich případně budu v budoucnu požadovat. Ty osoby, které s mým návrhem souhlasily, jsem později kontaktovala, a prováděla s nimi rozhovory. Chtěla jsem znát jejich názory na danou problematiku, jak nezaměstnanost prožívali v prvních chvílích a jak později, atd. Výsledná data jsem poté analyzovala a porovnávala s poznatky z literatury.

Jelikož jsem se svými respondenty vedla rozhovory, užila jsem ve své práci metody kódování. Zabývala jsem se jednotlivými otázkami a porovnávala všechny odpovědi jednotlivých lidí. Na úplném konci mé práce se nachází ještě celý rozhovor s jednotlivými respondenty a všemi jejich odpověďmi.

Než se však pustíme do tématu, řekněme si nejdřív pár slov k tomu, co je to diskriminace.

2.1 Diskriminace

Při čtení Listiny základních práv a svobod zjistíte, že „Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost“¹. Každý občan tedy má právo na práci.

Ovšem přístup zaměstnavatele má být ke všem svým zaměstnancům rovný. Stejně tak je povinností zaměstnavatele zajistit, aby jeho zaměstnanci měli vůči sobě navzájem rovný přístup.

Co se týká shodného přístupu zaměstnanců mezi sebou samými, jde převážně o to, aby se nediskriminovali kvůli odlišnostem, jako je například etnický původ, náboženské vyznání, sexuální orientace, a další diskriminační atributy. „Diskriminačními znaky pak jsou zejména rasa, barva pleti, pohlaví, sexuální orientace, jazyk, víra a náboženství, politické či jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách či politických hnutích, v odborových organizacích a jiných sdruženích, národnost, etnický nebo sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav, věk, manželský a rodinný stav nebo povinnosti k rodině (§ 16 zákoníku práce, antidiskriminační zákon.“²

V souvislosti mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, tedy mezi nadřízeným a podřízeným, se jedná o to, aby měli všichni jeho pracovníci totožné podmínky, stejná práva i povinnosti, a to bez ohledu na jejich původ, vyznání, orientaci, a jiné diskriminační atributy. „Rovné zacházení se zaměstnanci znamená stejný přístup k zaměstnancům při odměňování i jiných peněžitých plněních či plněních peněžité povahy, stejné zacházení v rámci odborné přípravy a rovný přístup, pokud jde o kariéerní postup zaměstnanců“ (§ 16 zákoníku

¹ Zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod. Hlava čtvrtá – Hospodářská, sociální a kulturní práva, § 26.

² **Kolektiv autorů.** *Zaměstnávání občanů se zdravotním postižením, důchodců, mladistvých a studentů, absolventů škol, žen, agenturních zaměstnanců a dalších kategorií.* Olomouc 2012, str.178, ISBN 978-80-7263-751-5

práce, antidiskriminační zákon).³

Jak se proti diskriminaci bránit? Jestliže spory nelze vyřešit s dotyčnou osobou osobně, lze problém řešit právní cestou. „Dojde-li k porušení práv a povinností vyplývajících z práva na rovné zacházení nebo k diskriminaci, má ten, kdo byl tímto jednáním dotčen, právo se u soudu zejména domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění. Pokud by se nejevilo postačujícím zjednání nápravy podle odstavce 1, zejména proto, že byla v důsledku diskriminace ve značné míře snížena dobrá pověst nebo důstojnost osoby nebo její vážnost ve společnosti, má též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.“⁴

Osobně bych určitě nebrala za diskriminaci některé výjimečné situace. A to například stav, kdy je fyzicky náročnější práce udělena spíše mladšímu jedinci, než někomu, komu by práce vzhledem k jeho věku mohla fyzicky ublížit. Stejně tak rozumím tomu, když kupříkladu zaměstnavatel zadá významný úkol někomu, o kom ví, že je zodpovědnější. Naopak vnímám jako diskriminaci, je-li uchazeč o zaměstnání odmítnut z důvodu věku, nevyžaduje-li to situace (např. odmítnutí staršího uchazeče na pozici fyzicky náročnou). Stejně tak považuji za diskriminaci, dá-li zaměstnavatel či nadřízený přednost někomu, kdo na místě pracuje déle. Například zadat úkoly člověku, který působí ve firmě delší dobu a novějšímu zadávat podřadné práce i přesto, že už ve firmě nějakou dobu pobývá.

Můj názor je takový, že nějaká forma diskriminace tu přes veškerou snahu ji eliminovat zde vždy byla, je, a obávám se, že i bude. Jen jí trpí s vývojem lidstva a i s vývojem nezaměstnanosti různé skupiny lidí. Je jisté, že nezaměstnanost a její výše se časem vyvíjela, a to v různých oblastech jinak. Pojďme se jen velmi stručně na některé mezníky podívat společně.

³ Tamtéž.

⁴ Zákon č. 198/2009 Sb. – Antidiskriminační zákon. Hlava druhá – Právní prostředky ochrany před diskriminací, § 10.

2.2 Vývoj nezaměstnanosti

2.2.1 Vývoj nezaměstnanosti v poválečné Evropě

V této době počet nezaměstnaných vskutku nebyl velký a malý počet osob bez práce se dařilo udržet poměrně dlouho dobu. „Prakticky až do 60. let nepřekračovala míra nezaměstnanosti v průmyslově rozvinutých zemích 3,4%, což bylo chápáno jako normální frikční nezaměstnanost. Bylo to dáno řadou faktorů, zejména poválečnou rekonstrukcí ekonomik těchto zemí, technologickým rozvojem a odvětvovými přesuny pracovní síly spojenými s novými výrobky stimulujícími masovou spotřebu a tedy i souhrnnou poptávkou. Dále prudce se rozvíjejícím sektorem služeb, včetně těch, které byly spojeny se sociálním státem a veřejnou ekonomikou vůbec,“⁵

2.2.2 Krize 70.let 20.století

Jak jsem zmiňovala výše, do 60. let s nezaměstnaností nebyl žádný velký problém. Od 60. let se však nezaměstnanost začala pomalu zvyšovat a dobou převratu byla 70. léta, kdy naopak přišla masová nezaměstnanost, tedy nastala krize. „V zemích Evropského společenství se registrovaná nezaměstnanost zvýšila v 70. letech oproti 60. létům dvojnásobně.“⁶ I když u nás v té době byla situace zcela jiná, o čemž pohovořím níže.

2.2.3 80.-90. léta

S nástupem nových technologií pomalu ubývá pracovních míst. Problém s velkou nezaměstnaností přetrvává až do 90. let. Nejde však již o celkovou míru nezaměstnanosti, ta již začíná klesat. Jde o dlouhodobě nezaměstnané, kterých je čím dál tím více. „Dlouhodobá nezaměstnanost rostla v posledních letech spolu s růstem nezaměstnanosti, ale zatímco celková míra nezaměstnanosti klesá, podíl dlouhodobě nezaměstnaných v celku nezaměstnanosti se stále zvyšuje.“⁷ Toto je však situace v kapitalistických zemích. A ta rozhodně nebyla shodná s tou naší situací, tedy v tehdejší ČSSR, za socialismu.

U nás v době socialismu bylo povinností pracovat, tedy respektive být zaměstnán. Úřady práce tehdy neexistovaly. Jak píše i v dvouměsíčníku pro dialog Listy⁸ v článku Pracovní

⁵ MAREŠ, Petr. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha 1994, str. 38, ISBN 80-9014-1424-9-4

⁶ Tamtéž, str. 40

⁷ Tamtéž, str. 41

⁸ VANĚČEK, Jan. Pracovní povinnost a nezaměstnanost. [online]. Listy.cz. [2013]. Dostupný z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=131&clanek=011340>

povinnost a nezaměstnanost autor Jan Vaněček: „Za socialismu bylo uzákoněno právo na práci. Každý musel být někde na výplatní pásce. Dokladem byl otisk razítka podniku či instituce v občanském průkazu. Policajti to kontrolovali, a pokud tam občan štempl neměl, byl prohlášen za příživníka. To bylo horší než být zlodějem. Kdo nepracuje, ať nejí, stalo se jedním z hesel doby“.

Zkrátka každý občan té doby musel ve svém občanském průkazu mít razítko, kde je zaměstnán. Je jasné, že když byl každý zaměstnán, nemohl být v práci zcela využitý. Vládla nám přezaměstnanost. Někteří lidé byli v práci jen proto, že museli, aby právě nebyli obviněni z příživnictví. Nebylo tehdy možno podnikat jako dnes.

Ostatně i v článku Jak se pracovalo před rokem 1989?, se dočteme:

„Je nutno přiznat, že v tomto období měl práci opravdu každý. To však způsobovalo, že zaměstnanost byla uměle udržována. Na pracovištích, kde bylo potřeba pouze několik zaměstnanců, jich klidně bylo třeba i dvakrát více. Tedy práci měl opravdu každý, otázkou však je, zda opravdu pracoval, a či vůbec byla jeho práce smysluplná. Tato přezaměstnanost totiž pochopitelně snižovala produktivitu práce. Jenže zaměstnán musel být každý, protože kdo odmítal pracovat, tomu by mohl hrozit trest v podobě pobytu ve vězení. Nezaměstnanost byla zakázána.“

Co způsobovalo velký problém, byl plán, jež si tehdejší režim představoval jako vysvobození. Myslel si, že ví, jaké zboží bude nejvíce potřeba a z toho důvodu naplánoval výrobu na následujících 5 let. Bohužel v plánech byly stanovené přesné počty v budoucnu vyrobených produktů. Mimo to bylo stanoveno, i kolik pracovníků bude daný produkt vyrábět a jakou za to budou dostávat výplatu. Následky byly katastrofální. Před obchody se začaly tvořit nekonečné fronty na zboží, které zákazníci třeba ani nakonec vůbec nedostali, protože se již vyprodalo. Výrobků bylo pro takový počet lidí nedostatek a běžně nastávala situace, že lidé postrádali výrobky využívající ke každodenním potřebám, jako jsou například papírové kapesníky, ubrousky, či toaletní papír. Tento sortiment měli zákazníci k dispozici třeba jen během dopoledne, poté už měli smůlu, regály již byly prázdné, vše se vyprodalo velice rychle. A tak se stát sice držel plánu, avšak spíše jen na papíře. Zboží bylo stále nedostatek.

Nutno ještě dodat, že ačkoli normy byly velice zásadní, a určovaly, co, kdy a kde se bude vyrábět a kolik toho bude, stejně se tyto normy stále měnily. Výsledkem byl chaos – nikdo

vlastně nevěděl, čeho se momentálně držet, podle jaké normy se řídit. Paradoxně však za nedodržování norem se člověk dopouštěl trestného činu a byl potrestán.⁹

Změna u nás nastala s listopadem roku 1989 – po sametové revoluci. A protože již nebyla nutnost pracovat, někteří lidé toho velmi rádi využili a ihned využili i možnosti tzv. Zaevidovat se na úřadu práce.

Bylo by scestné se domnívat, že všechny nezaměstnané úřady práce zaměstnají. Je prokázáno, že zde vždy budou lidé, kteří o práci nestojí, pracovat nechtějí a nikdy pracovat nebudou. A používají k tomu různých prostředků. Někteří rádi použijí své zdravotní problémy, ať již skutečné či hrané. Jiní se ale ani na úřad práce nepřijdou registrovat, nechají se například živit partnerem. A o těch statistiky nezaměstnanosti vůbec nehovoří, nejsou v nich vedeni. Upřesněme si ještě, jaká nezaměstnanost může být a kdo do ní spadá, podle příčiny jejího vzniku.

Podle příčiny vzniku

▪ **Frikční nezaměstnanost**

Nezaměstnaní, kteří své místo opustili a teprve se chystají do zaměstnání nového. (například propuštěný jedinec obdržel z organizačních důvodů ve firmě odstupné. Má tedy z čeho žít a na ÚP ani nepřijde. Chce se sám porozhlédnout po volných místech a nalézt si sám pozici, která mu bude nejlépe vyhovovat. A protože se na ÚP nedostane, tak vidíme, nakolik je těžké až prakticky nemožné získat přesné údaje o skutečném počtu nezaměstnaných).

▪ **Strukturální nezaměstnanost**

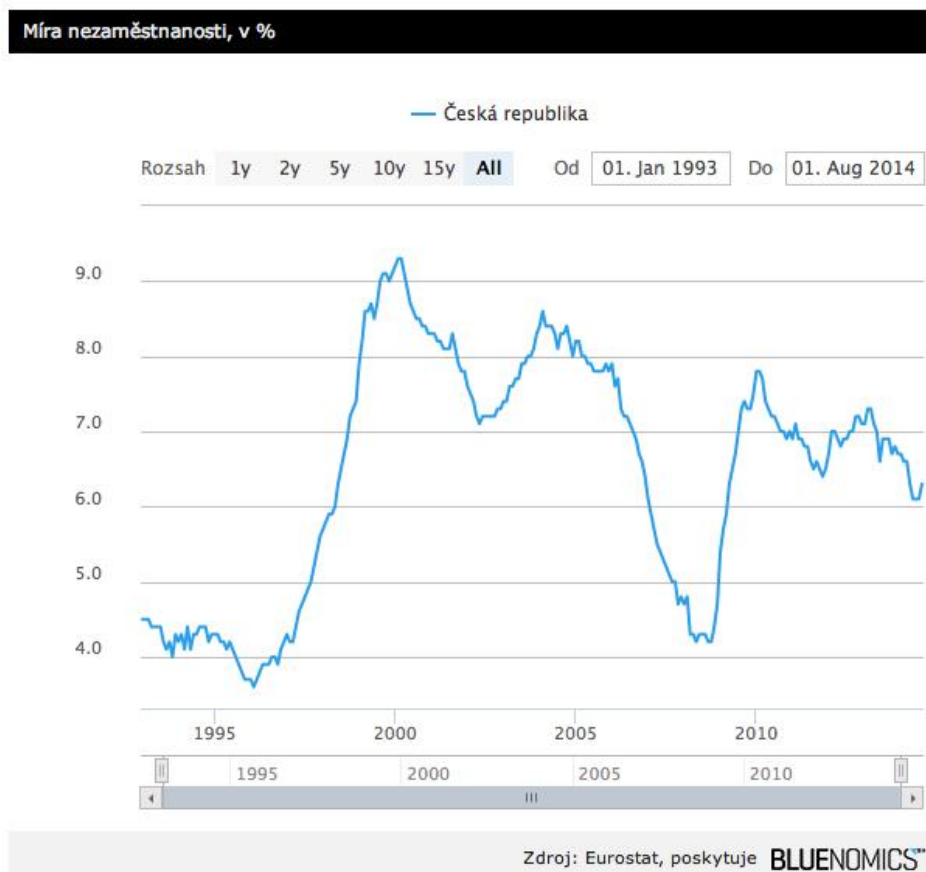
V tomto případě je potřeba člověku změnit kvalifikaci. Lidé tedy prochází různými rekvalifikačními či vzdělávacími kurzy. (zde uvádím příklad jedince, který 20 let vykonával stejnou práci - ručně. Nyní je ruční práce nahrazena stroji, které on neumí ovládat. Musí se přeučit, absolvovat školení, nebo odejít. Zde často musí pružně jednat zaměstnavatel a připravovat své pracovníky s časovým předstihem, aby byli včas proškoleni a následně na nový pracovní postup mohli přejít).

▪ **Cyklická nezaměstnanost**

⁹ *5 faktů o práci v socialismu*. [online]. Jobs.cz. [2014]. [cit.2019-11-17]. Dostupný z: <https://www.jobs.cz/poradna/5-faktu-o-praci-v-socialismu/>

Cyklická nezaměstnanost je spojena s cyklickým vývojem ekonomiky. Při recesi, kdy klesá hrubý domácí produkt, roste počet nezaměstnaných. Naopak při expanzi hrubý domácí produkt roste a počet nezaměstnaných klesá.¹⁰ Sem spadají roky, kdy byla nezaměstnanost velmi vysoká. Práce nebyla, na volné místo připadly desítky až stovky zájemců. Taková situace v minulosti nastala například v roce 2000, viz.tabulka č.1

tabulka č. 1

Zdroj: Eurostat

- **Sezónní nezaměstnanost**

Na základě změn ročních období se některé druhy prací nedají vykonávat. Týká se stavebnictví, zemědělství, atd. (V zimě stavebnictví stagnuje, plodiny nezrají. Zaměstnanci se však do práce vrátí za příznivějších podmínek, v těchto případech například s příchodem jara)

¹⁰ Nezaměstnanost. [online]. Edu.uhk.cz. Dostupné z: https://edu.uhk.cz/~jindrvo1/files/maek1/texty/07_Nezamestnanost.pdf

3 Skupinová poradenství úřadu práce

Během své praxe na ÚP Chrudim jsem získala cennou možnost účastnit se některých poradenských aktivit, které se zde pro tzv. uchazeče o zaměstnání konají. Obecně je jejich cílem naučit uchazeče orientaci na trhu práce, jednání či shánění zaměstnání, povinnostem zaměstnanců a zaměstnavatelů, ale třeba i seznámení s tím, jak se bránit exekucím a mnoho dalšího. Zkrátka připravit uchazeče na jeho budoucí pracovní uplatnění. Dovolte mi nyní seznámit Vás s obsahem těch poradenství, kterých jsem se směla účastnit.

3.1 Skupinové poradenství Informační minimum

Přibližně 20 uchazečů bylo nejprve přivítáno na poradenství, kde jim bylo řečeno, jak dlouho bude přednáška trvat a nastíněn její časový rozvrh. Přítomní byli požádáni o ztišení svých mobilních telefonů a krátce seznámeni se základními body přednášky. Byli ujištěni, že se kdykoliv mohou na cokoliv zeptat. V případě, že se někteří budou stydět natolik, že svůj dotaz raději nepoloží, mají určitě prostor zeptat se po ukončení přednášky, případně na osobním kontaktu u této zprostředkovatelky.

Přednáška byla koncipována tak, aby se všichni dozvěděli informace týkající se nelegálního zaměstnávání, nekolidujícího zaměstnání, důchodového pojištění a služeb, které všem ÚP nabízí. Poctivě jsem si tvořila výpisky.

Dozvěděla jsem se, co je to nelegální práce. „Definice nelegální práce zní: „Závislá práce vykonávaná fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah.“¹¹ Tedy bez písemné smlouvy.

Zjistila jsem, že pokud uchazeč vedený v evidenci ÚP vykonává práci bez pracovní smlouvy, tzv. „načerno“, hrozí mu vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání (na dobu 6ti měsíců) a případná ztráta dávek vyplývajících z evidence. Dále pokuta od Státního úřadu inspekce práce. Přítomným bylo zdůrazněno, že při takové práci za ně není zpravidla odváděno sociální a zdravotní pojištění. Stane-li se nějaký úraz, není takovýto „zaměstnanec“ nijak chráněn. V případě dlouhodobého výpadku plateb na důchod (sociální pojištění) není splněna podmínka nároku na invalidní důchod (v případě vážné změny zdravotního stavu nebo v budoucnu starobního důchodu). Neexistuje právní podklad pro výplatu odměny

¹¹ Zákon č. 435/2004 Sb., Zákon o zaměstnanosti. Hlava 2 – Základní ustanovení, §5, písm. e), odst. 1.

a mzdy. To mnoho lidí zarazilo, neboť si mysleli, že když pracují, započítá se jim taková činnost vždy i do důchodu.

Přítomní byli dále varováni před jednáním zaměstnavatele, který zájemci o práci poví: „Přijďte, ale já si Vás nejprve vyzkouším, poté uvidím, jak Vám to půjde, a podle toho se rozhodnu.“ Toto jednání je protiprávní, neboť od toho zákoník práce stanoví tzv. zkušební dobu. Ve zkušební době trvající 3 měsíce totiž může zaměstnanec, ale i zaměstnavatel kdykoliv ukončit pracovní poměr bez udání důvodů, a to ihned. Jde zde o to, že nepoctivý zaměstnavatel využije zájem člověka toužícího po práci. Ten mu práci odvede, ale přijat z jakéhokoliv důvodu stejně nebude. Jen vykoná zaměstnavateli potřebnou práci a pracovní smlouvu nakonec nezíská, o finanční odměně ani nemluvě. Nehovoříc o tom, pokud při takové „zkoušce“ dojde třeba pracovnímu úrazu. Za to mu samozřejmě žádná náhrada nepřísluší. Následovalo podrobné vysvětlení výhod pracovní smlouvy oproti různým typům dohod, konkrétně dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti.

Další část přednášky byla věnována účasti na důchodovém pojištění. Jaká doba se nám počítá do důchodu při vedení v evidenci ÚP a jaká ne? Poté byly představeny tabulky, znázorňující podle roku narození postupné navyšování důchodového věku od roku narození 1959 až po osoby narozené po roce 2018. Moc se mi líbilo, jak poté byly všem předány informace a tiskopisy, s nimiž lze zažádat o tzv. informativní list důchodového pojištění. Pomocí něho lze zažádat Českou správu sociálního zabezpečení (dále jen ČSSZ) o výpis dob pojištění z evidence ČSSZ. Tento list obsahuje přehled dob důchodového pojištění a náhradních dob (například MD, ZVS, péče o osobu ve III. stupni invalidity apod.), které má ČSSZ v evidenci. Každý tak má možnost včas dohledat případné chybějící doby, které může ještě na ČSSZ příslušnými doklady doložit. Proč? Protože každý zaměstnavatel je povinen odpracovanou dobu zaměstnance oznámit, ale ne každý to udělal. Takže čím dříve si člověk dohledá, co za práci konal v době, kterou má nedoloženu, tím lépe. Cílem je mít pohromadě doloženo odpracování doby potřebné pro vznik nároku na starobní důchod. Hodně mne překvapila doba, která se započítává na důchodu, pokud je uchazeč dlouho veden v evidenci úřadu práce. Mnozí přítomní se domnívali, že pokud jsou vedeni v evidenci třeba 10 let, že se jim vše počítá. Ale tak to není. V české republice má občan nárok na přiznání starobního důchodu, pokud dosáhl důchodového věku a získal potřebnou dobu pojištění. Doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání před 1. lednem 1996 se započítávala bez jakéhokoliv omezení.

Ale doba vedení v evidenci po 31.12.1995 se započítává vždy, pokud člověk pobírá podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. Pokud podporu již nepobírá a je veden dlouhodobě v evidenci úřadu práce, započítávají se maximálně tři roky (jeden rok do věku 55 let a dva roky nad 55 let věku).

Účast na důchodovém pojištění

Tato účast může být *povinná*, čímž se myslí, pokud je zaměstnanec v pracovním poměru. Dále *dobrovolná*, v tomto případě jde například o možnost si dobrovolně hradit pojištění při vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. *Náhradní* doba – např. dříve studium, omezené evidence na úřadu práce, vojenská služba, péče o dítě do čtyř let věku a další... Poskytují se důchody starobní, invalidní, vdovský a vdovecký a sirotčí. Důchod se skládá ze dvou složek a to ze základní výměry a procentní výměry. V případě, že má občan nárok na výplatu více důchodu téhož druhu, vyplácí se ten důchod, který je vyšší.

Další ze skupinových poradenství, kterého jsem se měla možnost účastnit, proběhlo na téma Komunikace při hledání pracovního uplatnění.

3.2 Poradenství Komunikace při hledání pracovního uplatnění.

Zahájení bylo obdobné jako při tématu Informační minimum. Toto téma bylo věnováno způsobům, jak dobře zapůsobit při samotném výběrovém řízení. Bylo podrobně vysvětleno, jak důležité je vytvoření prvního dojmu při setkání s zaměstnavatelem na výběrovém řízení. Byla vysvětlena i základní společenská pravidla, jako je pravidlo přednosti, abychom věděli, kdo komu jako první podává ruku, kdo koho dříve pozdraví, jak se ruka podává, pravidla vzájemného představování. Věnovali jsme se i pravidlům ústního pohovoru, telefonické komunikace i komunikace prostřednictvím emailu. Přítomní se dozvěděli nejen to, kde práci vyhledávat, ale i to, jak postupovat, pokud na inzerát reagují, ať již písemně, emailem či telefonicky. Všichni se dozvěděli, že je potřebné mít vypracovaný aktuální životopis, se kterým jim pracovníci ÚP vždy rádi pomohou, případně ho s uchazčím vypracují. Hovořilo se o důležitosti motivačního dopisu, kterým zaměstnavateli nabízíme oproti konkurenci „něco navíc“, což nás může u výběrového řízení pozitivně zvýhodnit. Líbilo se mi i procvičování a ukázky toho, jak může takový výběrový pohovor probíhat, na co se nás personalista může ptát a jak vhodně reagovat. Zprostředkovatelka, která přednášela, pracovala dříve jako personalistka, takže téma přednášela skutečně velmi profesionálně. Hovořilo se i o znacích

neseriozních inzerátů, na které je lepší vůbec nereagovat.

Celkově se toto téma více věnovalo vzájemné komunikaci. Také zde bylo více možností zapojit přítomné, kteří si mohli témata vyzkoušet v praxi. Myslím, že bylo pro všechny přínosné, protože uchazeč nejen viděli vše na projekčním plátně, nejen poslouchali, ale i sami si vše zkoušeli a trénovali. Zapojili tedy více smyslů, což určitě vedlo k lepšímu zapamatování si tématu.

Další z témat, která se dříve uchazečům zprostředkování přednášela, bylo Pracovní právní minimum. To se přednáší i dnes, ale současně s dalším zajímavým tématem, týkajícím se financí a exekucí. Tyto přednášky ale trvají déle, a to tři pracovní dny, což není možné uspořádat pro všechny uchazeče. Důvodem může být jejich zdravotní či psychický stav, péče o děti apod. Proto se téma i dnes přednáší pro některé z nich i samostatně. I já měla možnost se takové přednášky uspořádané pro malou skupinku uchazečů účastnit.

3.3 Poradenství Pracovní právní minimum

Toto poradenství bylo lidově řečeno věnováno tomu, „jak nenaletět“.

I v dnešní době se může uchazeči stát, že po mnoha útrapách a nejistotě nastoupí do vysněného zaměstnání. Ale ouha! V něm se zaměstnavatel může snažit obcházet zákoník práce a využívat, až zneužívat právě nastoupivšího zaměstnance! Ten by proto měl znát svá práva, ale i povinnosti související s uzavřením pracovního vztahu.

Měl by proto vědět, že činnost, do níž nastoupil, se nazývá závislá práce. Závislou práci definuje zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce a jejími znaky jsou:

- Výkon ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance
- Jménem zaměstnavatele
- Dle pokynů zaměstnavatele
- Osobně zaměstnancem

Závislá práce je vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu. Vykonávána je v pracovní době, na pracovišti nebo jiném dohodnutém místě. Odpovědnost přebírá zaměstnavatel. Závislá práce může být vykonávána výlučně v pracovním vztahu. Podle zákoníku práce se jedná o pracovní poměr, případně o právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr, tj. dohodou o provedení práce, neboli DPP, a dohodou o pracovní činnosti – DPČ.

Každý občas musí vědět, že k výběrovému řízení, které předchází přijetí do pracovního poměru, má potencionální zaměstnavatel právo po něm požadovat jeho osobní údaje a doklady, jako je výpis z rejstříku trestů, životopis, motivační dopis, doklad o kvalifikaci, osvědčení o zdravotní způsobilosti a zápočtový list z posledního zaměstnání. Bez tohoto zpravidla nelze uzavřít pracovněprávní vztah.

Zaměstnavatel však není oprávněn po něm požadovat citlivé údaje, jakými je jeho národnost, rasový či etnický původ, politické postoje, sexuální orientace. Dokonce se nesmí ani ženy zeptat, zda má děti a jak staré.

Co naopak zaměstnavatel musí, je seznámit zájemce před uzavřením pracovněprávního vztahu s jeho právy a povinnostmi, pracovními podmínkami a podmínkami odměňování.

Pokud je uzavřena pracovní smlouva, musí být vždy písemná a musí obsahovat:

- místo výkonu práce
- druh práce
- den nástupu do zaměstnání

Bez tohoto je pracovní smlouva neplatná.

Dále se hovořilo o zkušební době, která musí být sjednána nejpozději v den nástupu do práce, a to také písemně. Bylo řečeno, jak je dlouhá, k čemu slouží, kdy dochází k jejímu prodloužení.

Byly rozebrány práva a povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci, ale následně i povinnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli.

Následující část se věnovala různým způsobům skončení pracovního poměru, odpovídajícím podmínkám zákoníku práce. Probíralo se odstoupení od pracovní smlouvy, pracovní poměr na dobu určitou, zrušení ve zkušební době, dohoda, výpověď, okamžité zrušení pracovního poměru, uplynutí sjednané doby i ostatní „zákonné automaty“, které se týkají spíše cizinců.

Podrobně se probíralo i potvrzení o zaměstnání, tzv. zápočtový list, který je zaměstnavatel povinen vydat ihned po skončení zaměstnání.

Moc se mi líbil hovor o výhodách práce na pracovní smlouvu s porovnáním práce na dohodu, ať již dohodu o provedení práce, či na dohodu o pracovní činnosti. Vše bylo vysvětleno skutečně důkladně.

4 Skupiny se ztíženým uplatněním na trhu práce

Nezaměstnanost je nejen v dnešní době závažným problémem a týkat se může kohokoliv z nás, ať už jsme dosáhli jakéhokoliv vzdělání. Nezaměstnaným se může stát osoba jakékoliv barvy pleti, jakéhokoliv pohlaví, vyznání, či věku. Zjistila jsem ale, že existuje několik skupin osob, které se nacházejí na trhu práce v horším postavení než jiní.

I když se ve své práci zabývám především osobami nad 50 let věku, není tato skupina jediná. Takovými ohroženými kategoriemi lidí mohou být i matky s malými dětmi, nebo takoví absolventi škol, či osoby se zdravotním postižením či invalidními důchody (dále jen OZZ či ID). Během vykonávání praxe na Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště Chrudim, která předcházela této bakalářské práci, jsem byla velmi zvědavá, která ze skupin to bude. Pojdme se nejprve podívat na jednotlivé skupiny a řekněme si, s jakými potížemi se jednotlivé skupiny potýkají.

4.1 Ženy po MD a RD s malými dětmi:

O tyto ženy mnozí zaměstnavatelé dříve nestáli. Měli obavy z časté nemocnosti jejich dětí. Ženy často vyžadovaly práci na zkrácený úvazek. A takových pozic dříve mnoho nebylo. Je však nutné říci, že v tomto období se potýkáme s opačným problémem. Zatímco dříve byla míra nezaměstnanosti velmi vysoká a postupně stále klesá (viz tabulka č.2), tak dnes vykazujeme nejnižší nezaměstnanost v historii. (Dokonce ÚP Chrudim, spadající pod Pardubický kraj, má míru nezaměstnanosti u žen 2,15 procenta), viz. tabulka 3. Takže zaměstnavatelé doslova bojují o pracovní sílu. Dnes velmi rádi nabídnou zkrácený úvazek, školky přímo ve firmě, či částečnou možnost práce z domu. A úřad práce těmto ženám opět nabízí nepřeberné množství kurzů či rekvalifikací, pomocí nich si osvěží práci na PC, případně nabídne kurzy MS Word, MS Excell, či třeba účetnictví aj.

Tabulka č.2

Počet evidovaných nezaměstnaných, volných pracovních míst a podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu (PNO) ¹⁾ ke konci sledovaného měsíce														
		měrná jednotka	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
2016	nezaměstnanost	tis. osob	467,4	461,3	443,1	415,0	394,8	384,3	392,7	388,5	378,3	366,2	362,8	381,4
	PNO	%	6,4	6,3	6,1	5,7	5,4	5,2	5,4	5,3	5,2	5,0	4,9	5,2
	volná místa	tis. míst	107,8	114,8	117,3	124,3	129,1	133,9	135,8	139,3	141,0	139,1	135,3	132,5
2017	nezaměstnanost	tis. osob	389,4	380,2	356,1	327,2	308,5	297,4	303,1	296,8	284,9	271,2	265,5	280,6
	PNO	%	5,3	5,1	4,8	4,4	4,1	4,0	4,1	4,0	3,8	3,6	3,5	3,8
	volná místa	tis. míst	135,5	143,1	150,9	159,1	174,0	183,5	188,1	199,3	206,1	209,9	213,8	216,6
2018	nezaměstnanost	tis. osob	289,2	280,9	263,6	242,8	229,6	223,8	231,6	230,5	224,3	215,6		
	PNO	%	3,9	3,7	3,5	3,2	3,0	2,9	3,1	3,1	3,0	2,8		
	volná místa	tis. míst	230,7	239,3	253,5	267,1	283,2	301,5	310,0	313,2	316,1	316,9		

Zdroj: Úřad práce Chrudim

Jak nezaměstnanost klesá, zobrazuje tabulka č. 3:

Neumístění uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v evidenci úřadů práce k 30. 9.**2019**

Tabulka č.3

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, evidence úřadů práce

	Evidovaní uchazeči o zaměstnání		Pracovní místa v evidenci úřadů práce	Uchazeč na jedno pracovní místo	Podíl nezaměstnaných osob (v %) ¹⁾		
	celkem	z toho dosažitelní ve věku 15–64 let			celkem	muži	ženy
Česká republika	201 907	182 853	345 354	0,6	2,67	2,41	2,94
Pardubický kraj	6 813	6 240	24 292	0,3	1,87	1,64	2,12
v tom okresy:							
Chrudim	1 364	1 258	2 459	0,6	1,89	1,65	2,15
Pardubice	2 283	2 068	13 485	0,2	1,86	1,59	2,14
Svitavy	1 467	1 341	2 819	0,5	2,00	1,85	2,17
Ústí nad Orlicí	1 699	1 573	5 529	0,3	1,78	1,54	2,04

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let v %Zdroj:¹²⁾¹²⁾ TRPÍK, Aleš. *Nezaměstnanost v Pardubickém kraji k 30. září 2019*. [online]. [cit.2019-10-09].Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/x/nezamestnanost-v-pardubickem-kraji-k-30-zari-2019>

4.2 Absolventi škol

Ano, i ti bývají znevýhodněni právě chybějící praxí. Ale kde mají praxi získat, když je firmy nechtějí přijmout? Ale i to je dnes daleko jednodušší. Mnozí uvažují o podnikání. A zde ÚP nabízí projekt Cvičná firma, kde si zájemci mohou „vyzkoušet“ podnikání nanečisto, získají přitom odborné informace týkající s přípravy na podnikání, osobní poradenství a v případě, že se pro zahájení SVČ rozhodnou, i nadstandardní příspěvek na podnikání. Navíc mohou využít i služeb poradenství pro práce v zahraničí EURES, a se znalostmi jazyků se zkusit uplatnit i v zahraničí. A z praxe na ÚP zjišťují, že tito lidé se dnes v evidenci ÚP dlouho „neohřejí“. I o ně je dnes zvýšený zájem. Navíc ÚP je často umístěuje ve firmách, kde mohou působit 0,5 roku až rok. Tyto firmy jim poskytnou odbornou praxi, a tím i dobré znalosti a zkušenosti, s nimiž se poté mohou mnohem lépe na trhu práce uplatnit. ÚP ale má zkušenosti, že mnozí z těchto absolventů, pokud jsou s nimi firmy spokojeny, pak u společností setrvávají i nadále, a to již za uzavření řádné pracovní smlouvy. Společnost daného uchazeče již zná a „vychovala“ si ho, takže je to výhodné i pro ni.

4.3 Osoby zdravotně znevýhodněné

I tito lidé někdy dlouhodobě setrvávají v evidenci ÚP. Jedná se o uchazeče se statutem osoby zdravotně znevýhodněné (OZZ), nebo s invalidními důchody často I. nebo II. stupně. Krom opět velkého množství skupinových poradenství a projektů určených těmito lidem (např. projekt Nový start pro aktivní život, který opět nabízí rekvalifikace, poradenství, ale případně poskytnou i dotace zaměstnavatelům, pokud takového uchazeče přijmou) dostává na ÚP každý takový jedinec velký seznam zaměstnavatelů jak v Chrudimském, tak i v sousedních krajích, kteří na svá tzv. „chráněná místa“ přijímají pouze tyto zájemce. Chráněná místa jsou opět dotována právě proto, že zaměstnavatelé musejí upravovat své pracovní pozice potřebám a možnostem nějak zdravotně handicapovaným uchazečům. Nabízejí jim zkrácené úvazky, práci umožňující jim střídání poloh, přizpůsobení pracovního prostředí např. lidem na vozíčku, šatny v přízemí apod. Takže pokud takový člověk dnes chce pracovat, vhodná pozice se zpravidla najde.

4.4 Osoby starší 50 let

Dle statistik, které úřady práce pravidelně provádějí a vyhodnocují, bylo potvrzeno to, že právě tato skupina se v evidencích ÚP zdržuje nejdéle. Proč? Vždyť tito lidé mohou nabídnout mnoho životních i pracovních zkušeností! A i oni se mají možnost účastnit mnoha poradenských aktivit! To je sice pravda, jenže musíme vzít v úvahu následující skutečnosti: tito lidé dříve zpravidla působili v jedné firmě i po celý život. Nejsou již tak flexibilní, změny

často snášejí již velmi těžko. Zpravidla neovládají informační technologie, neumějí pracovat s PC, často ho nemají ani doma. Daleko více mají někteří obavy ze změn a z toho, jak by je v novém zaměstnání přijali. Velmi často jim schází potřebná kvalifikace. Pokud totiž se dříve s jejich často základním vzděláním po mnoha letech vypracovali na vyšší pozici, dnes takovou pozici bez vzdělání získat nemohou. Jistě, řeknete si. Vždyť tu chybějící kvalifikaci mohou nahradit praxí. Ano, jenže dnes na výkon stejné pozice potřebují například znalost jazyka, případně znalost informačních technologií, či požadují práci i o víkendech. A to je také problém, neboť mnozí z nich nemají řidičská oprávnění. Z důvodu dnešní špatné dopravní dostupnosti se již na takovou pozici ani o víkendech nemají jak dopravit. Těžko nutit člověka by si v 55 letech doplňoval řidičské oprávnění či se učil angličtinu. Společnost je zaměřena na rychlost, dravost a informační technologie. V mnoha případech navíc setrvávají dřívější pravidla, že lidé nad 50 se daleko hůře zaučují a tudíž je mnohé firmy ani nepřijímají, i když oficiálně to nepřiznají, a ani nesmí. Dnes ze zákona ani nelze podat diskriminační inzerát. Společnost pod hrozbou finančního postihu sice nesmí podat inzerát s tím, že shání jen muže nebo jen ženu, mladého či staršího, ale vždy si dokáže zdůvodnit, proč toho či které ho přijala.

Jestliže přes to všechno dokáže člověk pár let před odchodem do důchodu najít zaměstnání, je vděčný. A to i za předpokladu, že se jedná o pozici nižší kvalifikace, než jaké sám dosáhl. Práce ho sice tolik nenaplňuje, avšak bývá za tuto možnost možností mnohem vděčnější a přijme ji s tím, že je to lepší, než kdyby zůstal nezaměstnaným. Z důsledku vděčnosti a také obavy ze ztráty zaměstnání bývají takoví lidé velice snaživí a poddajní.

Já si však myslím, že má-li zaměstnavatel staršího zaměstnance, je to v častých případech výhodou. Vždyť starší jedinec už mívá dospělé děti, tedy nehrozí, že by si bral neočekávaná volna z důvodu hlídání svého nemocného dítěte či jeho nutný odvoz k lékaři. Již se dávno usadil, má zpravidla stálé bydlení. Nechystá se vycestovat na dlouhou dobu do zahraničí, jak to v dnešní době u mladých lidí bývá. Nehledě na to, že vzhledem k vyššímu věku má takový člověk i daleko větší zkušenosti než mladší jedinec. Jestliže přes to všechno dokáže člověk pár let před odchodem do důchodu najít zaměstnání, je vděčný, a to i za předpokladu, že se jedná o pozici nižší kvalifikace, než jaké sám dosáhl. Práce ho tolik nenaplňuje, avšak bývá za tuto možnost daleko vděčnější, než kdyby měl zůstat nezaměstnaným. Z důsledku vděčnosti a také obavy ze ztráty zaměstnání bývají tito lidé velice snaživí a poddajní. Snažím se porozumět oběma stranám a řešila jsem tuto záležitost řešit s jednou z pracovnic na ÚP.

Dle mého názoru jsou starší jedinci vlastně diskriminováni. Jaké výhody přináší zaměstnat staršího jedince jsem zmiňovala už výše. Pracovnice ÚP mi tvrdila, že na určité pozice je takové kritérium prostě nutné. Já musím souhlasit, že kupříkladu na pozici fyzicky náročnou je vskutku lepší upozornit, neboť například žena ani ze zákona nesmí vykonávat práci, u níž by byla nucena manipulovat s břemeny, která ženy ani zvedat nesmějí.

Já si však myslím, že diskriminace probíhá, jak ostatně dokládají některé z mých rozhovorů, například tento:

firma poptávala asistentku ředitele. Nezaměstnaná paní XY mi však během našeho rozhovoru tvrdila, že ačkoliv v tomto oboru mnoho let dříve pracovala a podmínky výběrového řízení zcela splňovala, věkovou podmínku v inzerátu vůbec neuváděli a zřejmě jen pro její vyšší věk ji do dalšího kola výběrového řízení nepozvali. Jak později zjistila, byla přijata absolventka školy bez jakékoliv praxe.

I úřad práce si tento problém vážně uvědomuje. Jak jsem se dozvěděla, Úřad práce České republiky, Bc. Marcela Ottová, zastupující ředitele Odboru zaměstnanosti GŘ ÚP ČR vydala dne 1.10.2019 Sdělení ředitele Odboru zaměstnanosti Generálního ředitelství Úřadu práce České republiky č. 25/2019, V části I v úvodním ustanovení uvádí, že právě uchazeči nad 50 let věku patří k nejobtížněji umístitelným na trhu práce, přestože mají vyšší pracovní motivaci, zažitý pracovní rytmus, smysl pro odpovědnost a bohatou praxi. Ztráta zaměstnání je často vede až do sociální izolace a dochází ke ztrátě sebedůvěry. Proto dále v části třetí s názvem oblasti poradenských činností vhodných pro uchazeče nad 50 let věku stanoví za účelem sjednocení postupů krajských poboček ÚP ČR postupy, jak těmto uchazečům pomoci.

Obecně lze říci, že je zde kladem důraz na individuální poradenství, ke němuž dochází právě při kontaktu se zprostředkovatelkou. Ta zjistí zájmy a potřeby klienta a může mu nabídnout jak kariérové poradenství, tak psychologické poradenství, a to odborným zaměstnancem ÚP. Úřadový psycholog může klientům významně pomoci s jejich obavami, fobiemi a strachy, ale i s nalezením dalšího možného vhodného pracovního uplatnění. Dále se uchazečům nabízí skupinové poradenství na mnoho témat. Také se nabízejí poradenské programy, kterých probíhá v tuto dobu celkem deset. Ostatně tři takových programů jsem se právě i sama účastnila, jak jsem již popsala výše.

5 Občané starší 50 let a jejich problémy se získáním zaměstnání

Ztráta zaměstnání tedy, jak jsme si již řekli, nejcitelněji zasahuje právě občany starší 50 let. Vždyť žijeme v době velkého rozvoje výpočetní techniky a technologií. Co se dříve vykonávalo pracně rukama, manuální prací a čistě pomocí vlastních sil, dnes nahrazují stroje. Není tedy divu, že mnozí zaměstnavatelé i dnes vyhledávají a dávají přednost takovým zájemcům o zaměstnání, kteří technologiím dnešní doby rozumí a ovládají je. Ještě donedávna to bývali z velké části převážně mladší uchazeči o práci. Bohužel, starší lidé toto neovládali, protože vlastně ani nikdy nemuseli. Obsáhlá část starších lidí byla zvyklá pracovat třeba i desítky let u jedné a té samé firmy, kde vykonávali stále tu stejnou práci, nemuseli se příliš učit novým věcem. Uvědomují si, že v očích potencionálního zaměstnavatele jsou neproduktivními.

Jak jsem však zmínila výše, jejich roky vykonávanou manuální práci dnes nahrazují práce strojů. A tak tito dlouholetí zaměstnanci přicházeli o zaměstnání a jejich práci nahrazovaly technologie a mladší lidé, jenž umí se stroji pracovat. Propuštěným zbývalo do důchodu například jen pár let a neměli přílišnou motivaci učit se novým věcem potřebným pro nalezení nového zaměstnání. Neměli ostatně ani touhu vyhledávat jiné zaměstnání. Předpokládali, že na své pozici setrvají až do svého odchodu do nejčastěji starobního důchodu. A nečekaně bylo vše jinak.

Starší občané, kterých se tato situace týkala, tak vlastně bývají diskriminováni. Nebo alespoň se tak cítili. Připadali se méněcenní, neužiteční, již nepotřební. Chyběla jim motivace, vzhledem k jejich věku a brzkému odchodu do důchodu.

Dnes už je tomu jinak. Ačkoliv stále existuje značná část starších lidí, kteří s dnešními technologiemi pracovat neumí, tvrzení, že všichni senioři technologiím nerozumějí, pomalu přestává být u některých z nich pravdou. Začínají se orientovat na internetu, dokáží vyhledávat pro ně cenné a zajímavé informace, využívají zejména možnosti rozesílání emailů. Na sociálních sítích nalezneme v dnešní době mnoho účtů založených a aktivně využívaných seniory. Kupříkladu díky síti Facebook udržují kontakty s blízkými nejen překonanou formou dopisů či pohledů, ale sdílejí fotografie a zážitky ze svého života, či sledují pro ně zajímavé a přínosné stránky či skupiny. Tímto chci poukázat na to, že zkrátka nelze paušálně tvrdit, že starší osoba již není schopna se do pracovního procesu opět aktivně zapojit. A toho je nutno využít a pomoci.

Co však za problém považuji, a je to znatelně viditelné právě i u uchazečů v evidenci ÚP, je neznalost aktuálně potřebných jazyků. Častým požadavkem zaměstnavatele je umět hovořit cizím jazykem – v současnosti to bývá převážně angličtina. Toto považuji za velký problém, jelikož starší lidé se již nechtějí učit nový jazyk. Nemají k tomu ani motivaci, protože jak jsem již zmínila, neočekávali, že budou muset své zaměstnání opustit a několik let před odchodem do důchodu hledat nové pracovní uplatnění. V častých případech tito lidé ovládají ruštinu či němčinu,. V dnešní době je ale primárním a dosti požadovaným jazykem právě angličtina.

Jestliže přes to všechno dokáže člověk jen několik málo let před odchodem do důchodu nalézt nové zaměstnání, je často za tuto skutečnost vděčný. A to leckdy i za předpokladu, že se jedná o pozici nižší kvalifikace, než jaké sám dosáhl. Práce takové jedince tolik nenaplnuje, avšak bývají za tuto možnost daleko radši, než kdyby měli zůstat nezaměstnanými. Z důsledku vděčnosti a také obavy ze ztráty zaměstnání bývají velice snaživí a poddajní. Jak mi ostatně potvrdila i zprostředkovatelka zaměstnání: „Je až dojemné, když vidíte radost a dokonce někdy i slzy v očích člověka, který vše již vzdal. Obzvláště pokud se podaří mu najít práci, která odpovídá jeho dovednostem či schopnostem. Měla jsem zde v evidenci uchazečku, která již takřka rok pracuje. Přesto se tu čas od času staví, aby mne informovala, jak je spokojená a jak ji práce baví. A to je to, co mne na této práci tak těší.“

Osobně si myslím, že přijme-li zaměstnavatel staršího zaměstnance, je to v častých případech výhodou. Vždyť starší jedinec už mívá dospělé děti, tedy nehrozí, že by si vybíral nečekaná pracovní volna z důvodu hlídání svého nemocného dítěte či jeho nutného odvozu k lékaři. Již je usazen, má zpravidla stálé bydlení. Nechystá se vycestovat na delší dobu do zahraničí, jak to v dnešní době například u mladých lidí bývá. Nehledě na to, že vzhledem k vyššímu věku má i daleko větší životní i pracovní zkušenosti než mladší jedinec.

Během mých rozhovorů s nezaměstnanými nad 50 let věku se mi často na jednu z mých otázek týkající se hledání nového zaměstnání dostávalo odpovědi, že jim zaměstnavatel šetrně sdělil, že na pozici přijmou někoho mladšího. Anebo zaměstnavatel tento požadavek nepřímo naznačil přímo do inzerátu, neboť dnes je již zakázáno, aby zaměstnavatel přímo uvedl, že hledá například jen muže či ženu mladého věku. Do takového výběrového řízení se již starší uchazeči ani nepřihlásí. Z respondentů, kteří mi takto odpověděli, bylo patrné, že jsou z toho zklamaní, že je to ranilo. Začala jsem nad tím více přemýšlet a nutí mne to nad tímto

problémem polemizovat. Snažím se porozumět oběma stranám a řešila jsem tuto záležitost i s pracovníci na ÚP. Dle mého názoru jsou starší jedinci vlastně diskriminováni. Jaké výhody přináší zaměstnat staršího jedince jsem zmiňovala už výše. Pracovnice ÚP mi tvrdila, že na určité pozice je takové kritérium prostě nutné. Já musím souhlasit, že kupříkladu na pozici fyzicky náročnou je vskutku lepší upozornit, neboť například žena ani ze zákona nesmí vykonávat práci, u níž by byla nucena manipulovat s břemeny, které ženy ani zvedat nesmějí. Nebo jiný příklad, kdy firma sháněla asistentku ředitele. Nezaměstnaná paní J.L. mi však během našeho rozhovoru tvrdila, že ačkoliv v tomto oboru mnoho let dříve pracovala a podmínky výběrového řízení zcela splňovala, věkovou podmínku v inzerátu vůbec neuváděli a zřejmě jen pro její vyšší věk ji do dalšího kola výběrového řízení nepozvali. Jak později zjistila, byla přijata absolventka školy bez jakékoliv praxe. A tento případ mi jako znevýhodňování jedince, možná jako věková diskriminace, připadá.

Dostí obdobný a velice zajímavý případ k zamyšlení jsem vyslechla od další paní Z.N. jež se ucházela o pozici, kde měla pracovat s počítačem. Paní sice je vyššího věku, avšak znalosti s technikou dle jejích slov měla, dokonce absolvovala kurz práce s počítačem, který poté využívala i v dalším zaměstnání, tedy měla i jisté zkušenosti. Na její potenciální místo byla vybrána také velice mladá slečna. Paní mi sdělila, že si myslí, že i toto mohl být případ, kdy zaměstnavatel dal přednost osobě mladšího věku, nehledě na kvalifikaci. Pojdme se nad tím ale zamyslet. Vybraná sice mohla dobře ovládat potřebné teoretické i praktické poznatky, avšak jistě nemohla mít tolik zkušeností jako ta, jež nebyla přijata. Na druhou stranu nechci znevýhodňovat ani mladou, nakonec přijatou slečnu. Pokud by to bylo naopak – tedy jestliže by dal zaměstnavatel přednost starší paní před absolventkou, dal by vlastně přednost zkušenějšímu. Jak by k tomu ale přišla mladá absolventka, která má méně pracovních zkušeností? Kde má získat praxi, když po ní všude paradoxně chtějí zkušenosti? Je to vskutku sporné a těžko vyřešit situaci tak, aby se ani jedna z žen necítila diskriminována. Zaměstnavatelé a personalisté tedy musí mimo zkušeností a věku brát v potaz ještě další kritéria, jako například časovou flexibilitu, místo bydliště a vlastní automobil (kvůli případné potřebě nečekaného a nezbytného rychlého dostavení se na pracoviště), ale samozřejmě i vzdělání a kvalifikaci.

Zde chci podotknout, že nezaměstnanost je těžká jak pro mladého absolventa, tak pro člověka předúchodového věku či třeba pro matku po rodičovské dovolené. Pokud pomíneme občany, kteří pracovat nechtějí a nebudou či třeba ty, kteří získali majetky, které jim umožňují

bezpracný zbytek života, je pocit, že mám práci, velmi důležitý. Co nám vlastně práce přináší?

5.1 Význam práce

Víte, ono pokud člověk každý den dochází do zaměstnání, což se už stalo jeho zvykem, často si již ani neuvědomuje, co má a jaké má vlastně štěstí. Obzvláště pokud je zdrav. Neuvědomuje si, když ráno otrávený vstává, že by měl být vlastně vděčen. Vděčen za to, že se mu vůbec podařilo vstát z postele, že se hýbe, vidí, cítí své končetiny. A to si právě o to více uvědomí, až když nějaký zdravotní problém nastane. A to právě často nastává u starších lidí. Ti si uvědomují, že práce je pro člověka velice přínosná nejen díky finančnímu obohacení, Vědí, že práce je prospěšná v mnoha oblastech. Ačkoliv někteří lidé berou zaměstnání jen jako jakási nutný a někdy i zatěžující úděl, něco, co prostě dělat „musí,“ či by alespoň měli, jiní si uvědomují, jaké výhody přináší fakt, že jsou pracujícími. V první řadě jde o uspokojení. Člověk má pocit užitečnosti, cítí, že ho někdo potřebuje, což mu přináší uspokojení. Zaměstnanec zná, ovládá a dokáže využít svých dovedností a schopností, které třeba ani jiní nemají. Když už hovořím o uspokojení potřeby sebeuplatnění se člověka, může si osoba připadat užitečně zvláště ve skupinových pracích, kde ostatní potřebují právě jeho dovednosti a schopnosti. V konkrétní práci, k níž jsou nezbytné znalosti, schopnosti a dovednosti, se rozvíjí lidská osobní identita.“¹³

„Práce zaujímá v životě člověka nezastupitelné postavení. Je důležitou podmínkou jeho důstojné existence, přináší mu nejen materiální prospěch, ale současně mu dává pocit seberealizace a společenské užitečnosti. Vřazuje člověka do řádu sociálních vztahů, uspokojuje jeho potřeby ctižádosti, sebeuplatnění a sebeúcty.“¹⁴ I přesto však lidé mívají v častých případech pocit, že jim práce uspokojení nepřináší. „Převládající většina osob se shodne na tom, že jejich práce je obtížná, monotónní a rutinní a že nepřináší žádné vnitřní uspokojení, ale jen málo z nich si přeje zůstat nezaměstnanými.“¹⁵ Fakt, že jim vlastně status zaměstnané osoby uspokojení přinášel, si uvědomují až ve chvíli, kdy práci ztratí. Teprve až po ztrátě zaměstnání si často uvědomují, že byli užiteční, zatímco nyní si připadají zbyteční. Teprve po ztrátě zaměstnání si najednou připadají méněcenní a dochází jim, že díky práci měli vyšší sebevědomí. Díky práci navozujeme nová přátelství, poznáváme nové lidi, získáváme užitečné kontakty.

¹³ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost*. Praha 2002, str. 75, ISBN 80-247-9006-8

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha 1994, str. 75, ISBN 80-9014-1424-9-4

Jestliže člověk o práci přijde, změní se jeho život možná více než by sám očekával. Připadá si zbytečný, neužitečný, nepotřebný, k ničemu. Pociťuje vůči všemu nezájem, nechutenství, je zoufalý, nešťastný, zkrátka postrádá smysl života. Mívá pocity beznaděje, zvláště pak, pokud je vyššího věku, a obzvláště, byl-li zvyklý pracovat několik let v jedné a té samé firmě na tamtéž pozici. Často klesá jeho sebevědomí, mívá pocit méněcennosti, nehledě na ekonomické strádání jedince. Náhlá neočekávaná ztráta práce je v naší kultuře velkým zásahem do života lidí, je dokonce traumatizujícím existencionálním zážitkem.¹⁶ Ztráta práce, zvláště však neočekávaná, ale i dlouhodobá mívá ve většině případů opravdu velké negativní emocionální dopady na člověka. Nehledě na to, že takový stres může mít negativní vliv na zdraví člověka. „Nezaměstnanost provokuje nejdříve silné emocionální stavy vzrušení a kolísání nálad, které sahají od panického strachu přes smutek až po pocity pomsty a otevřené nenávisti.“¹⁷

V knize *Nezaměstnanost* od autorky B. Buchtové jsem se dočetla o důsledcích hromadné nezaměstnanosti, které byly zaznamenány. Jedná se o zvýšení kriminality, která byla zjištěna převážně u mladistvých. Jak jsem zmínila výše, ztráta zaměstnání vskutku může vyvolat v člověku velice silné emocionální stavy, které někdy mohou vést až k agresi, a jak je vidno, až ke kriminálním činům. Hovořila jsem též i o poklesu sebevědomí u nezaměstnaného jedince, o jeho pocitech beznaděje a méněcennosti, a z důsledku toho u dotyčného může docházet až k depresím a někdy to dokonce vyústí i k pokusům o sebevraždu. Někdy ho mohou jeho pocity vést i k drogové závislosti. Vzhledem k tomu, že ztráta zaměstnání bývá pro člověka velice stresující, může si poškodit i své zdraví. Mohou se u něj projevit srdeční potíže, nebo třeba žaludeční vředy. Co se týče rodinných příslušníků nezaměstnané osoby, byly zaznamenány časté konflikty. Zde se opět může projevit až agresivní chování nezaměstnaného vůči rodině, z důsledku kterého v ní nastávají rozpory. Ztráta zaměstnání dospělého mívá vliv na jeho děti, u kterých se mohou projevit vývojové poruchy, jako je například emoční labilita, anebo potomci mohou dosahovat horšího prospěchu ve škole.

Tato práce se věnuje zejména potížím a možnostem pomoci osobám starším 50 let věku. Pojďme se nyní společně zaměřit na to, co pro tyto osoby úřady práce dělají.

¹⁶ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost*. Praha 2002, str. 79, ISBN 80-247-9006-8

¹⁷ Tamtéž

5.2 Způsoby pomoci osobám nad 50 let věku

5.2.1 Projekt PDU

Myslím, že z toho, co jsem uvedla výše, je jednoznačně vidět snaha úřadů práce. Ostatně i klesající čísla nezaměstnanosti a počty nezaměstnaných vedených v evidenci úřadů práce dokládají jasný obraz. Přesto se úřady práce neustále snaží pomáhat více a více. Jasným důkazem je nově vzniklý projekt s názvem „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání“, dále jen PDU.

Tento projekt je určen pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a zároveň starší 55 let, respektive pro osoby pobírající dávky hmotné nouze.

Projekt, který je spolufinancován z Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky má za cíl zvýšit zaměstnanost právě dlouhodobě evidovaných uchazečů se sociálním znevýhodněním. Tuto skupinu podporuje komplexním poradenstvím a posilováním motivace ke změně a podporou pracovních míst. Jak to probíhá v praxi? Na to jsem se byla zeptat pracovnice ÚP Chrudim, která má tento projekt na starosti:

„Tento projekt vidím jako opravdu přínosný. Každá zprostředkovatelka si vytipuje, komu by mohlo pomoci do programu vstoupit, sdělí mu základní informace a objedná ho k nám na první informační schůzku. My mu zde zodpovíme všechny dotazy. Dozví se od nás, že mu můžeme pomoc jak individuálním, tak i skupinovým poradenstvím, nebo třeba i rekvalifikací. A on se poté sám rozhodne, zda do projektu vstoupí“.

Ptám se jí: „A rozhodují se často, že vstoupí?“

A poradkyně odpovídá: „Víte, na úřadech jsou vedeni i lidé, kteří vlastně pracovat ani nechtějí. A ti nám zde zůstanou v evidenci jen proto, aby měli hrazeno zdravotní pojištění, případně aby měli nárok na podporu v hmotné nouzi. To je realita. Ale pokud ten člověk opravdu chce pracovat, tak vstoupí vždy. Obzvláště když se dozví, co mu můžeme nabídnout. Totiž práci. A to jak krátkodobé zaměstnání, tak dlouhodobou pracovní smlouvu. A oni to vítají jako další možnost a příležitost. Obzvláště, když se ti méně movitější z nich dozví, že jim budou propláceny veškeré cestovní výdaje, které s kontakty zde souvisejí. Můžeme jim

hradit i potřebná zdravotní vyšetření. Takže vlastně nemají co ztratit, ale zato mohou hodně získat“, dodává.

„A jaké máte konkrétní výsledky“, ptám se dále.

Odpověď zní: „V období posledních tří měsíců, kdy práci samostatně vykonávám, jsem řešila nebo ještě řeším celkem 41 případů. Z nich 4 jsem zatím pomohla umístit na veřejně prospěšné práce¹⁸.“ Dále jeden uchazeč byl umístěn na SUPM¹⁹.

„Čtyřem lidem jsme zajistili uplatnění na volném trhu práce na pracovní smlouvu, ve dvou případech jsme je na místo k jednání doprovázeli. Jeden uchazeč odešel do předčasného důchodu, jednomu jste pomohli vyřídit podklady pro péči o osobu blízkou. Ten nyní pečuje o těžce nemocného otce. Tím, že je uchazečův otec ve 3. stupni péče, tak za něho stát automaticky hradí zdravotní pojištění a v evidenci ÚP již uchazeč být nemusí. Bohužel ne každý má zájem práci sehnat, a tak jeden z uchazečů evidenci na úřadu práce raději ukončil sám a dalších 8 jich bylo pracovnice mi úřadu práce v té době vyřazeno, protože si neplnili svoje povinnosti vůči úřadu práce. Se zbylými lidmi stále pracujeme“, sděluje mi pracovnice.

Na ukázkou mi byl předán jeden z úspěšně vyřešených případů, který zde po změně některých osobních údajů zveřejňuji.

¹⁸ „Veřejně prospěšnými pracemi se rozumí časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které vytváří zaměstnavatel nejdéle na 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, a to i opakovaně, k pracovnímu uplatnění uchazečů o zaměstnání. Pracovní příležitosti jsou vytvářeny na základě dohody s Úřadem práce, který na ně může zaměstnavateli poskytnout příspěvek.“

Zdroj: Zákon č. 435/2004 Sb., Zákon o nezaměstnanosti. Hlava čtvrtá – Další nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, § 112.

¹⁹ Společensky účelnými pracovními místy se rozumí pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s Úřadem práce a obsazuje uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem, tj. zejména uchazeči, kterým úřad práce věnuje zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání.

Zdroj: Zákon č. 435/2004 Sb., Zákon o nezaměstnanosti. Hlava Hlava čtvrtá – Další nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, § 113.

1) Anamnéza:

- paní Věra
- věk 58 let
- nyní v evidenci 16 měsíců (8 evidence)
- 3x sankční vyrazení (nedostavila se na domluvený termín)
- příjemkyně dávek hmotné nouze a příspěvku na bydlení
- základní vzdělání
- nyní bydliště na ubytovně
- praxe 22 let jako dělnice, 0,5 roku práce na VPP
- 2x ji byl nabídnut projekt Nový start pro Aktivní život v Pardubickém kraji
- dcera je ústavu, bratři, s kterými se nestýká, o 14 let mladší přítel (není v evidenci ÚP)

2) Popis situace (řešený problém):

Klientka bydlí na ubytovně již 6 rokem. Nemá žádný majetek, s přítelem bydlí v jedné místnosti. Kuchyň je v ubytovně společná, koupelna + WC je rozdělena na muže a ženy, společné pro celé patro. Klientka uvedla, že za pokoj platí cca 8 000 Kč.

Klientka vstoupila do projektu PDU 11. 8. 2019. Následující hodinu, při vstupním rozhovoru, nám uvedla, že exekuce nemá. S kolegyní nám to bylo podezřelé, jelikož v programu OK práce bylo uvedeno něco jiného, zatím jsme to neřešily. Po nějaké době jsme se při individuální poradenství klientky opětovně zeptaly, odpověď byla stejná, klientka si žádných exekucí vědoma nebyla. Po odchodu paní Věry jsme se s kolegyní vypravily do právního oddělení, kde nám bylo sděleno, že exekuce má z roku 2014. Na další schůzce jsme to paní Věře vše řekly, klientka o ničem nevěděla, proto jsme si vyhledaly kontakt na exekuční kancelář a začaly jsme jednat. Začaly jsme pátrat, jak je to možné, výsledku jsme se dopátraly brzy. Klientka má zadané trvalé bydliště, nikde ovšem nenahlásila, že tam již 6 let nebydlí a bydlí na ubytovně v jiném městě. V jejím bývalém bytě (kde má i doručovací adresu) bydlí nyní někdo úplně jiný, klientka pojišťovně neuvedla adresu jinou a P.O. BOX je pro ni finančně moc drahý.

Kolegyně s exekutorem hovořila a zjistila, že exekuce vznikla za neuhrazené zdravotní pojištění. Klientka byla 3x sankčně vyřazená (zmíněno nahoře), bylo nám s kolegyní jasné, že pojištění neplatila ani ve zbylých dvou případech. S kolegyní jsme se rozhodly jednat, ihned jsme si domluvily schůzku v centru Pestalozzi, kde nám sociální pracovnice vše vysvětlila a bohužel pro nás, tato exekuce nelze oddlužit. O co ale mohla klientka požádat je odpuštění úrokové částky, které se jí počítá každý den, který nesplácí (odpuštění úrokové částky by bylo možné poté, co začne dluh splácet).

Další náš krok byl ten, že jsme společně s paní Věrou vyrazily na pobočku VZP. Tam jsme si domluvily schůzku, kde nám bylo sděleno, že úroky bohužel odpustit nelze a navíc nám bylo oznámeno, že má klientka ještě další neuhrazené pojistné, za své druhé sankční vyřazení.

O týden později nám přišel dopis z pojišťovny Ministerstva vnitra, že klient má dluh i u nich (třetí sankční vyřazení). S tímto dluhem jde ale pracovat, ihned jsme s klientkou sepsaly dopis, o dohodnutí splátkového kalendáře, a v tomto případě lze prominout úroky z dluhu v plném rozsahu.

3) Aplikace (možného) řešení situace:

Řešení situace spočívá v tom, že klientka bude pracovat.

4) Závěr a zhodnocení (výstup řešení):

Nyní je klientka na VPP, tím začne alespoň částečně splácet své dluhy/exekuce. VPP má zatím na čtyři měsíce, poté se budeme snažit s klientkou buď o prodloužení smlouvy anebo hledání nového pracovního místa.

Z této ukázky je zřetelně viditelné, že v projektu PDU mohou pomoci i jinými problémy, než jen s nezaměstnaností. Zdejší pracovnice mají na klienty daleko více času, než mají klasické zprostředkovatelky. A výsledky zde mají. Tento projekt se mi velmi líbí.

Zmiňovala jsem, že úřad práce nabízí více možností uplatnění.

5.3 Další možnosti pomoci osobám nad 50 let

- Chráněná místa
- Rekvalifikace
- Projekty z ESF
- SUPM
- VPP

5.3.1 Chráněná místa

Již jsem vysvětlovala výše u osob zdravotně znevýhodněných, co chráněná místa znamenají. Nezmínila jsem však, že právě lidé nad 50 let jsou zde velmi početnou skupinou, která je na taková místa často obsazována. Mnoho takových firem oslovuje přímo úřady práce. Zde si firma zadá pozici, jakou potřebuje obsadit, výši pracovního úvazku a také pracovní podmínky, které na pozici panují. Líbí se mi, že pracovnice úřadu práce z různých oddělení se samy zajímají, jak pozice vypadají. Jak mi sdělila zprostředkovatelka zaměstnání, je to velmi důležité. Potřebují vědět a vidět, kam uchazeče vlastně posílají. Navíc zdejší pracovnice kolikrát i samotného zájemce na místo doprovázejí. A dokonce i chodí jednat přímo se zaměstnavateli, kde probírají možnosti dalších úprav, aby zaměstnaly i pracovníky, kteří mají další zdravotní obtíže. „Již několikrát jsme byly úspěšné, například v místní firmě jsme společně vymyslely úpravu pracovního místa tak, aby pracovník nemusel střídat polohy, ale jen sedět. Nebo jindy, když pracovník dokázal vykonávat u stolu práci, ale nemohl své výrobky přenášet jinam. Také se nám podařilo zajistit pro paní, že jí práce, kompletace dílů, byla přivázena domů, protože pro svoji sociální fobii nedokázala nastoupit mezi lidi do autobusu“, sděluje mi pracovnice. A pokračuje: „A pamatuji si na případ, kdy jsme zaměstnali nevidomého uchazeče, který zde být nemusel, ale chtěl pracovat. A to v hotelu, kde na místě skládal ubrousky. Byl moc spokojen, že se dokázal zapojit a byl opět v kontaktu s lidmi“.

5.3.2 Rekvalifikace

Rekvalifikací je míněna možnost získat kvalifikaci pro nové potenciální zaměstnání, nemůžete-li se uplatnit ve své profesi z důvodu, že nesplňujete kvalifikační požadavky zaměstnavatelů, případně potřebuje-li si zaměstnanec udržet zaměstnání stávající. Jde o získání nové kvalifikace, případně rozšíření kvalifikace dosavadní. Zájemce o rekvalifikaci musí splňovat určité podmínky. První z nich je, že osoba musí být v evidenci příslušného ÚP České republiky jako uchazeč či zájemce o práci. Musí mít odpovídající vstupní kvalifikační předpoklady pro danou rekvalifikaci. Jedná se například o příslušný stupeň vzdělání, některé

znalosti a dovednosti, atd. Osoba musí být zdravotně způsobilá pro absolvování daného rekvalifikačního kurzu a pro výkon profesionální nové profese. Jestliže úřad práce uzavře se zájemcem o rekvalifikační kurz písemnou dohodu o rekvalifikaci, hradí kurzovné za zájemce přímo úřad práce. Existují-li nějaké finanční výdaje spojené s rekvalifikačním kurzem, jako je například ubytování či jízdní výdaje, může úřad práce osobě poskytnout příspěvek.

A jaké jsou výhody spojené s rekvalifikací? Během doby, po kterou uchazeč o zaměstnání navštěvuje rekvalifikační kurzy, pobírá podporu při rekvalifikaci. Díky rekvalifikaci má osoba více možností uplatnit se na trhu práce. V některých případech rekvalifikačních kurzů je možné seznámit se s profesionálními budoucími zaměstnavateli. Rekvalifikaci je třeba řádně dokončit, pokud tomu samozřejmě nebrání vážné důvody, jakými může být například je docházka dítěte do předškolního zařízení a povinná školní docházka dítěte, místo výkonu nebo povaha zaměstnání druhého manžela nebo registrovaného partnera. Důvodem pro předčasně ukončenou rekvalifikaci mohou samozřejmě být zdravotní problémy, které dle lékařského posudku brání vykonávat dané zaměstnání. Je však nutné brát zřetel i na jiné vážnější osobní důvody, kterými jsou například důvody etické, mravní, náboženské, či ekonomická nebo studijní aktivita. Všechny vážné důvody zapříčínující předčasně ukončenou rekvalifikaci musí být prokazatelně doloženy.

Ještě doplním, že pokud si uchazeč sám najde zaměstnání, kde mu zaměstnavatel sdělí: „Já bych Vás přijal, ale musel byste mít ten kurz sváření CO2, jinak to nepůjde“, tak i tato situace je řešitelná. Uchazeč se s příslibem zaměstnavatele o tom, že po absolvování kurzu bude přijat, dostaví na ÚP. Ten sice momentálně takový kurz třeba nepořádá, ale uchazeči poradí, kde poblíž kurz probíhá. Uchazeč si jej absolvuje, a pokud úspěšně kurz ukončí, tak mu ÚP zpětně proplatí náklady na kurzovné a nezbytné výdaje. A uchazeč poté nastoupí do zaměstnání.

Na internetu jsem se v jednom článku²⁰ vydaném 24.11. 2019 (je to tedy velice aktuální) dočetla, že počty rekvalifikací, které jsou hrazeny ÚP, klesají, a že zaměstnavatelé o takto rekvalifikované nemají zájem, neboť si je proškolí sami. Osobně si myslím, že počet rekvalifikací klesá i s počtem uchazečů vedených v evidenci ÚP. Navíc sama jsem byla svědkyní úspěšného nástupu mladého muže po ukončení kurzu k získání řídičského oprávnění sk.C+E a profesního průkazu. Ostatně jak se vyjadřuje mluvčí ÚP o tom, jaké kurzy nejčastěji

²⁰ **SVOBODA, Jakub.** *Rekvalifikace nefungují. Firmy o přeškolené nestojí.* [online]. Novinky.cz [cit. z 2019-11-24] Dostupné z: https://www.novinky.cz/stalo-se/clanek/rekvalifikace-nefunguji-firmy-o-preskolene-nejstoji-40304721?fbclid=IwAR23aWlltBtAT7bIQ_q5Q3lJcLXuEziqHYKwaVygFYCmp9bTKa7es6TOe8

běží: „Nejčastější jsou rekvalifikační kurzy zaměřené na získání počítačových dovedností a řídičských a profesních průkazů,

poptávané jsou pak třeba i kurzy svářečské či účetnictví.” Osobně jsem přesvědčena, že ne každý zaměstnavatel se nachází v tak dobré finanční situaci, aby si mohl dovolit hradit veškeré náklady na rekvalifikace sám. A ne každý zaměstnavatel má dnes k dispozici potřebné množství zaměstnanců. Z úřadu práce vím, že lidé dnes firmám výrazně chybí. Takže pokud v dnešní době má zaměstnavatel možnost přijmout jedince s obnovenou PC gramotností, ženu po rodičovské dovolené s čerstvými znalostmi z oblasti účetnictví, proškoleného svářeče či třeba vyškoleného řidiče, velmi rád takovou možnost uvítá.

5.3.3 Projekty z ESF

Projekt Nový start pro aktivní život v Pardubickém kraji

Těchto projektů probíhá na úřadu práce celá řada. Já se však nyní budu věnovat dalšímu projektu, spolufinancovanému z Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky. Má název Nový start pro aktivní život v Pardubickém kraji. Tento projekt je zaměřen na osoby do 25 let věku, anebo na osoby ve věku nad 50 let věku. Podmínka být v evidenci uchazečů o zaměstnání je zde stanovena nad 4 měsíce.

Do tohoto projektu lidé vstupují dobrovolně. Zprostředkovatelka jim projekt pouze nabídne, předá o něm leták s informacemi a provede stručné seznámení. Pokud klient projeví zájem, pozve ho na vstupní informační schůzi s projektem. Na této schůzi je přítomna pracovnice, který má projekt konkrétně na starosti. Ta zájemci sdělí, co mu projekt nabízí a co vše mu lze poskytnout. Současně ona je další osoba, která se snaží vyhledávat zájemci zaměstnání. Na této schůzce, po zodpovězení všech dotazů, se zájemce teprve rozhodne, zda do projektu vstoupí či nikoliv. Pokud nevstoupí, nic s nedeje, je to jeho volba. Ovšem pokud vstoupí, tak zde získá

- poradenství
- rekvalifikace
- dotovaná místa

Ano, pokud totiž uchazeč projde povinnými aktivitami, které v rámci kurzu probíhají, a školeními, která si zde po konzultaci s poradcem vybral, a přesto se mu nedaří nalézt vhodné

pracovní uplatnění, může získat ještě jednu výhodu, a to nárok na dotaci pro budoucího zaměstnavatele.

Pro programové období od roku 2014-2020 Hlavní město Praha, ESF u Operačního programu Zaměstnanost vyčlenilo a schválilo celkem 30 000 000,- Kč, z toho výše dotace EU činila 25 500 000,00 Kč a v Veřejných zdrojů ČR bylo poskytnuto 4 500 000,00 Kč.²¹

V rámci projektu došlo nakonec ke změně data ukončení realizace projektu na 30. 6. 2022 a doba realizace projektu se prodloužila na 77 měsíců. V praxi se dá říci, že výše dotací, určených do výplat nového zaměstnance na 6 měsíců činí cca 100.000,- Kč. A na to již zaměstnavatelé často a dobře slyší.

5.3.4 SUPM

I o vytváření společensky účelných pracovních míst zde již bylo psáno. Ano, i tímto způsobem se často dá pomoci i uchazečům nad 50 let věku. nebo poživatelům dávek hmotné nouze.

Během své praxe jsem byla osobně u takové pomoci. Jednalo se o ženu narozenou v roce 1992, v péči měla 7 leté dítě, pobírala dávky hmotné nouze.

V evidenci ÚP byla vedena již čtvrtý rok. Pocházela z obce nacházející se mimo Chrudim, neměla řidičský průkaz. Dítě jí ale nastoupilo do školy v Chrudimi. Byla závislá na autobusovém spojení a kvůli péči o dítě jako samoživitelka sháněla práci v Chrudimi na zkrácený úvazek, neboť prvňáčka nechtěla zanechat při dojíždění a doma bez dozoru. Dlužno dodat, že se jednalo o Romku. Postoj zaměstnavatelů k ní nebyl vždy vstřícný. Protože ÚP věděl, že pracovat chce, byla i ona zařazena do projektu PDU, kde se jí dostalo mnoha potřebných a přínosných školení. Zprostředkovatelka jí současně podávala mnoho informací o volných místech, přičemž na jedno ji po předchozí domluvě se zaměstnavatelem osobně doprovodila. Uchazečka tam měla šanci se osobně dostavit a ukázala, že o práci zájem opravdu má. Zaměstnanci UP se poté se zaměstnavatelem skutečně domluvili nejen na přijetí uchazečky, ale také na úpravě pracovní doby tak, aby uchazečka mohla ráno nejprve

²¹ *Nový start pro aktivní život v Pardubickém kraji*. [online]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Mapa-projektu/Projekty/03-Operacni-program-Zamestnanost/03-1-Podpora-zamestnanosti-a-adaptability-pracovni/Novy-start-pro-aktivni-zivot-v-Pardubickem-kraji?feed=03-Operacni-program-Zamestnanost>.

doprovodit dítě do školy a přijet s ním. S dítětem, které bude poté v družině, se vrátí domů tak, aby oběma navazoval dopravní spoj domů. Uchazečka bude pracovat ve skladu velké firmy, kde ji čeká třídění zboží a jeho označování kódy včetně přípravy na odesílání konečným zákazníkům.

Příklad pomoci osobě nad 50 let věku:

Zprostředkovatelka mi popsala i případ paní, 56 let, v evidenci vedena takřka 4 roky, vyučena kloboučnice, přiznán ID I. stupně. Paní měla vysněnou pozici prodavačky, ovšem směla pracovat jen na 4 hodiny denně, ne v chladu a vynucených polohách. Také nesměla nosit těžká břemena. Proto tato pozice nepřicházela v úvahu. Paní se dostala do exekuce, bylo třeba rychle jednat a veškeré snahy a pokusy o její zaměstnání selhávaly. Byla proto zařazena do projektu PDU. Pracovnice projektu se byla informovat v místní chráněné dílně na pozici pomocné kuchařky. Ta ale nabízela pouze plný pracovní úvazek. Protože ale uchazečka práci nutně potřebovala, bylo pro ni vytvořeno místo pomocné síly do kuchyně, které bylo podpořeno i dotacemi od ÚP. Uchazečka je nyní zaměstnána na dopoledne, kdy pomáhá s přípravou salátů, krájí zeleninu a provádí úklid. Je v teplém prostředí, výborném pracovním kolektivu a jak příslušná pracovnice později zjistila – je spokojena.

5.3.5 VPP

„Jedná se zejména o práce nekvalifikované, spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí (§112 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti). Za jiné obdobné činnosti lze považovat práci osobního asistenta osob se zdravotním postižením, pomocné práce v oblasti charity, pomocné práce v oblasti sociální a kulturní, pomocné práce ve školách a při údržbě sportovišť. VPP (veřejně prospěšné práce) jsou časově omezené pracovní příležitosti, sjednávané na dobu maximálně 12 měsíců, ve výjimečných případech až na 24 měsíců.“²²

A proč jsou uchazeči nad 50 let věku častými účastníky veřejně prospěšných prací jaké pozice nejčastěji vykonávají přímo na tomto ÚP? Zprostředkovatelka mi odpovídá: „Jedná se převážně o úklid veřejných prostranství, sekání trávy, údržbu zeleně a odstraňování plevelů.“

²² Úřad práce ČR. *Veřejně prospěšné práce*. [online]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/verejne-prospesne-prace>

Po déletrvající evidenci tito lidé, často zvyklí celý život pracovat, propadají depresím a beznadějí. A pokud třeba nemají vzdělání a necítí se na rekvalifikace, začne jim chybět i společnost druhých lidí. Další skupinu pak tvoří lidé, kteří o práci ani nestojí.” Již jsem psala, že si nelze dělat iluze, že všichni nezaměstnaní nám opravdu chtějí pracovat. Někteří jen využívají podporu státu, kvůli níž v evidenci jsou. Jinak by přišli o dávky hmotné nouze, které pobírají. Tito lidé pro představu jsou často zcela negramotní, často se umějí jen podepsat. Velmi často mají skutečně velký počet dětí. Takže i kdyby do zaměstnání nastoupili, tak si vzhledem k chybějící kvalifikaci ani nevydělavají částku, kterou pobírají přes úřad práce. Jistě, je to na jednu stranu demotivující. Ale je to tak. Navíc zde hrozí, že lidé zcela ztratí pracovní návyky. Pokud jsou dlouho nezaměstnaní, a hovoříme zde i o mnoha letech evidence, neumějí si již ani představit, že by ráno měli povinnost vstát a jít do práce. Třetí skupinu ještě tvoří ti, kteří ve svém pracovním životě neodpracovali roky potřebné pro přiznání starobního důchodu. Pro odchod do důchodu totiž musí být splněn nejen potřebný věk, ale i potřebné odpracované roky, viz. tabulka 4, která se sice může ještě změnit, ale k 30.11.2019 vypadá takto.

Tabulka č.4

Zdroj²³

Rok narození	Muž	Žena bez dětí	Žena s jedním dítětem	Žena s dvěma dětmi	Žena s třemi nebo čtyřmi dětmi
1954	63+2	62+4	6 1	59+8	58+4
1955	63+4	62+8	6 1+4	60	58+8
1956	63+6	63+2	6 1+8	60+4	59
1957	63+8	63+8	6 2+2	60+8	59+4
1958	63+1 0	63+10	6 2+8	61+2	59+8
1959	64	64	6 3+2	61+8	60+2
1960	64+2	64+2	6 3+8	62+2	60+8
1961	64+4	64+4	6 4+2	62+8	61+2
1962	64+6	64+6	6 4+6	63+2	61+8

²³ HOVORKA, Jiří-KUNC, Tomáš. *Tabulkový přehled odchodů do důchodu*. [online]. Zprávy.aktualne.cz. [2019-11-30]. Dostupný z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/>

Rok narození	Muž	Žena bez dětí	Žena s jedním dítětem	Žena s dvěma dětmi	Žena s třemi nebo čtyřmi dětmi
1963	64+8	64+8	6 4+8	63+8	62+2
1964	64+1 0	64+10	6 4+10	64+2	62+8
1965	65*	65*	6 5*	64+8	63+2
1966	65*	65*	6 5*	65*	63+8
1967	65*	65*	6 5*	65*	64+2
1968	65*	65*	6 5*	65*	64+8
1969	65*	65*	6 5*	65*	65*

Tito lidé sice dostáhli důchodového věku, ale nevzniká jim nárok na finanční částku, kterou by v důchodu, pokud by pracovali, pobírali. Ti jsou vedeni v evidenci ÚP až do 68 let věku. Velmi často jsou zcela bez vzdělání či se zdravotními omezeními. A právě VPP v tomto případně pomohou. A to od základního získání pracovního návyku u dlouhodobých evidencí až po možnosti opět se dostat mezi lidi, do společnosti, až po získání pocitu vlastní užitečnosti. A je prokázáno, že mnoha uchazečům taková práce vyhovuje. Ne každý totiž touží po kariéře a rozvoji.

6 Důchodové pojištění

V české republice má občan nárok na přiznání starobního důchodu, pokud dosáhl důchodového věku a získal potřebnou dobu pojištění. Jak se doba nezaměstnanosti započítává na důchod? Doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání před 1.lednem 1996 se započítává bez jakéhokoliv omezení. Doba vedení v evidenci po 31.12. 1995 se započítává vždy, pokud člověk pobírá podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. Pokud podporu již nepobírá a je dlouhodobě v evidenci úřadu práce, započítávají se maximálně tři roky (jeden rok do věku 55 let a dva roky nad 55 let věku). Nezapočítává se doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a) a odst. 2 a doba výkonu výdělečné činnosti, která podle zvláštního předpisu nebrání zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, a to i když tato činnost zakládá účast na pojištění (nekolidující zaměstnání).

6.1 Účast na důchodovém pojištění

Tato účast může být povinná, čímž se myslí zaměstnanci v pracovním poměru. Dále dobrovolná, v tomto případě jde například o možnost si dobrovolně hradit pojištění při vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Náhradní doba – např. studium, omezené evidence na úřadu práce, vojenská služba, péče o dítě do čtyř let věku a další...

Poskytují se důchody starobní, invalidní, vdovský a vdovecký a sirotčí. Důchod se skládá ze dvou složek a to ze základní výměry a procentní výměry. V případě, že má občan nárok na výplatu více důchodu téhož druhu, vyplácí se ten důchod, který je vyšší.

6.2 Tři pilíře důchodového pojištění

Osobně mne ještě zaujaly tzv. 3 pilíře důchodového pojištění:

Existují tři roviny důchodového systému, jež vydala Světová banka v roce 1994, založených z důvodu zajištění osob v určitých situacích, jako je například odchod do důchodu.

Prvním pilířem je všeobecný důchodový systém. Jde o základní státní systém důchodového zabezpečení, z něhož jsou vypláceny starobní důchody. Týká se tedy veškerého obyvatelstva konající výdělečnou činnost, díky které budou mít nárok na důchodové pojištění. Je průběžně financovaný státem. Ve druhém pilíři jde o důchodové spoření. Jde o dobrovolnou účast na osobních spořicíh účtech. Ve třetím pilíři se jedná o dobrovolné připojištění. Je to doplňkové penzijní spoření, přičemž jedinci, kteří chtějí obdržovat ve stáří vyšší dávky, si s dostatečným předstihem spoří na důchod.

Závěr přednášky byl věnován službám úřadu práce. ÚP totiž nenabízí jen zprostředkování zaměstnání, ale také poradenství, rekvalifikace, veřejně prospěšné práce pro dlouhodobě nezaměstnané (znovuzískání pracovních návyků), EURES poradenství (pro ty, co se chtějí pracovní uplatnit v zahraničí). Myslím si, že v rámci pomoci lidem nad 50 let věku je stěžejní především možnost rekvalifikace, proto se jí budu věnovat trochu podrobněji.

7 Dotazníky s uchazeči nad 50 let věku, jejich vyhodnocení

1. Jak momentálně prožíváte fakt, že jste nezaměstnán/nezaměstnaná?

Pan A: *„Velmi těžce, jsem zvyklý pracovat.“*

Pan B: *„Velmi těžce, pracoval jsem jako skladník. Jenže mne bolela záda, získal jsem statut OZZ a zvedat těžké balíky jsem již nemohl.“ (Jedná se skutečně o zdravotní problem, nikoliv simulantství.-pozn. autora)*

Pan C: *„Bolestivě. Doslova a do písmene. Pracoval jsem jako dělník ve výrobě. V hale plno oleje. Uklouzl jsem po něm, upadl a udělal si pracovní úraz. Těžká zlomenina dolní končetiny a něco se mi hnulo v zádech. Zůstal jsem doma. Sice jsem pobíral odškodné, ale doma mne to už nebaví a hlavně mám pocit, že jsem k ničemu.“*

Pan D: *„Velmi těžce, vždy jsem nezaměstnané tak trochu odsuzoval a teď jsem mezi nimi.“*

Pan E: *„Paní, já jsem na pracáku už mnoho let. Práce není, noc mi pořádně nedají. A když, tak mne nevezmou, tak co mám dělat?“*

Pan F: *„Normálně. Už mne to štve, jsem tu už poněkolkáté.“*

Pan G: *„Špatně. Pracoval jsem jako dělník na stavbě. Jenže jsem neměl na nájem, tak jsem přišel o byt a musel jsem se stěhovat na ubytovnu. A tam práci nemůžu najít. Nejezdí tam autobusy a o víkendu se nedostanu už vůbec nikam. Takže můžu dělat jen na jednu směnu a jen v týdnu.“*

Pan H: *„Velmi špatně. Pracoval jsem dřív jako skladník. Práce mne bavila, jenže jsem si asi pohmoždil ruku. Musel jsem na operaci a práci musel opustit. Na pracáku jsem už dva roky.“*

Pan I: *„Velmi mne to deprimuje, byl jsem zvyklý vždy pracovat. Vždyť mám vysokou školu a zkušenosti.“*

Pan J: „Jsem tu už po jedenadvacátý, tak už jsem si zvykl. Snažím se v životě nestresovat, ono to nějak dopadne.“

Paní A: „Dvojnásobně těžce. Pracovala jsem jako výpomoc v kuchyni a moc mne to bavilo. Jenže dcera opustila svoje dítě, upřednostnila drogy a opakovaně se léčí. Pracovala jsem na směny o víkendech, při akcích i v noci. Musela jsem z práce odejít, abych o její dceru mohla pečovat.“

Paní B: „Hrozně si to vyčítám, protože to byla bohužel má vina. Stydím se. Moc. Víte...opustil mne manžel. Nečekaně. Po práci jsem si chtěla dát skleničku a jíst se pak pořádně někam projít. Jenže...jsem to nezvládla, opilá sedla za volant...a způsobila dopravní nehodu, kdy jsem zranila jiného člověka. (pláče). A tak jsem přišla nejen o manžela a auto, ale i o řidičák. Zato jsem získala záznam do rejstříku trestů. A šlo to se mnou z kopce. Začala jsem pít, takže jsem přišla i o práci. Bez peněz jsem měla hlad, něco jsem sebrala v obchodě a měla jsem další flastr. Sice jsem se už vzpamatovala, s pitím přestala, ale teď o práci nezavadím. Všude chtějí čistý restřík trestů. Moje minulost jde se mnou dál.“

Paní C: „Velmi těžce, už to trvá dlouho.“

Paní D: „Velmi, ale velmi těžce. Že jsem přišla o práci, bylo nespravedlivé.“

2.Co bylo zdrojem Vaší nespokojenosti v minulém zaměstnání?

Pan A: „Byl jsem právě spokojen jako zámečnick, jsem jím i vyučen.“

Pan B: „Snad jen ta bolest zad, kvůli níž jsem odešel.“

Pan C: „Nebýt úrazu, asi bych zůstal, i když mi moc vadil nepořádek a chaos, neútulné a zašlé prostředí a hluk.“

Pan D: „Podnikal jsem dvacet let v oblasti parfémů, kosmetiky a drogerie. Bohužel konkurence se stala neúnosnou. Dnešní mladí jsou možná dravější, zkušenější. Podnikání jsem s lítostí, ale raději včas, ukončil.“

Pan E: *„Pracoval jsem na stavbě na Slovensku, pak jsme se všichni stěhovali do Čech. A tady práce není. A já bych šel dělat.“*

Pan F: *„No tu práci mi sehnal pracák. Byl jsem tam čtrnáct dní. Snažil jsem se, ale oni to se mnou ukončili. A to jen kvůli tomu, že jsem párkrát přišel pozdě! Ale já jsem jim říkal, že zůstanu déle. Já prostě neumím ráno vstát. Já bych tam zůstal, to oni mne vyhodili. A přitom mne to v lese bavilo.“ (Zaměstnán na sázení stromků a úklid lesa-pozn. autora).*

Pan G: *„Byl jsem tam spokojen. Dobrá parta, dobře platili.“*

Pan H: *„Nic, byl jsem spokojen.“*

Pan I: *„Já tam byl spokojen. Třicet let jsem pracoval v Armádě! Jenže mne bolela záda, musel jsem chodit k doktorovi, a oni mne při propouštění sprostě vyhodili pro nadbytečnosti! Mne, ekonomu! To bylo určitě kvůli tomu, že je mi padesátpět let a mám zdravotní potíže.“*

Pan J: *„Málo peněz. Jako montážní dělník jsem přitom byl pryč i tři dny v kuse. Neužil jsem si rodinu, děti mi rostly před očima. Chtěl jsem práci, abych se každý večer vracel domů.“*

Paní A: *„Nízká mzda za hodně práce.“*

Paní B: *„Pracovala jsem jako prodavačka v hračkárně, bavilo mne to. Snad jen nezbedné děti, které si matky neuměly hlídat, mne zlobily. A peněz mohlo být více, říkala jsme si tehdy. Co bych dnes za ně dala!“*

Paní C: *„Nic, pracovala jsem v malé prodejně smíšeného zboží v naší vesnici, ale odešla jsem ze zdravotních důvodů. Zjistili mi onkologické onemocnění, bylo to tam pro mne už příliš vyčerpávající.“*

Paní D: *„Nic. Pracovala jsem jako jeřábnice a moc mne to bavilo. Ale jednou jsem se zastala těhotné kamarádky před tím jejím násilníkem a zmlátila ho. Byl psychicky narušený, takže se ho soud zastal jeho a já šla nevině do vězení. Takže mám záznam v trestním rejstříku. O práci jsem pochopitelně přišla.“*

3. Když jste měl/a práci, co Vám přinášelo největší uspokojení?

Pan A: *„Pocit z dobře vykonané práce, hezké prostředí.“*

Pan B: *„Pořádek, který jsem a pracovišti udržoval, volné víkendy i čas pro sebe.“*

Pan C: *„Hodně volna, protože jsem pracoval na směny, a slušné peníze. Navíc jsem to neměl daleko.“*

Pan D: *„Pokud jsem zajistil zajímavé zboží, vydělával jsem, nebo když lidé byli spokojeni. Miloval jsem ten pocit být si svým pánem, pánem svého času.“*

Pan E: *„Vydělal jsem si peníze. A teď mi pracák na hmotné nouzi dává málo. S tím nemůžeme vyžít.“*

Pan F: *„Že si vydělám peníze a nemusím žebrot na hmotné nouzi.“*

Pan G: *„Výplata.“*

Pan H: *„Byl jsem spokojen. Práce byla klidná, a tam se mi líbilo. Kdybych nebyl po té operaci, pracoval bych tam dosud.“*

Pan I: *„Všechno, hlavně i hodně pěkná mzda, vedoucí funkce a zodpovědnost.“*

Pan J: *„Právě že časem už nic, odešel jsem sám.“*

Paní A: *„Spokojení zákazníci, dobře uvařené jídlo. A skvělý pracovní kolektiv, byly jsme s holkama sehrané.“*

Paní B: *„Radost v dětských očích, nadšení rodiče. Tatínkové, kteří byli hračkami posedlí více, než ty děti.“*

Paní C: *„Že to mám kousek, všechny zákazníky znáš, občas i příjemné poklábosení, snažila jsem se hlavně těm babičkám vždy vše a včas zajistit vždyť ony se nikam nedostaly.“*

Paní D: „*Jako jeřábnice jsem milovala tu práci, opravy strojů, práci s nimi, vyhovoval mi mužský kolektiv. Byla jsem spokojená a šťastná, že nemusím řešit ženská témata, která mne vůbec nezajímala.*“

4. Jaké byly Vaše první pocity, když jste práci ztratila/dostala výpověď?

Pan A: „*Hrozné, protože zaměstnavatel neměl na výplaty, proto jsem šel na úřad práce, kde mi poskytli peníze. Ano, nikdy jsem bez práce nebyl.*“

Pan B: „*Krušné, neboť jsem nevěděl, co bude. Co budu dělat za práci, když jsem toto vykonával patnáct let a teď to pro bolesti nejde?*“

Pan C: „*Takový pocit marnosti typu já se tolik snažil, a co z toho teď mám? Můžu být rád, že jsem nezůstal na vozíku. Ale je pravda, že firma se zachovala slušně a finanční kompenzace byla dle všech pravidel dodržena. Přesto jsem šel na úřad práce v naději, že mi zase někdo nabídne dobrou práci.*“

Pan D: „*Pro mne nastal malý konec světa. Co mám dělat, když tuto činnost jsem vykonával 20 let, nic jiného neumím a v oboru vyučení (zedník-pozn. autora) jsem vlastně nikdy nepracoval? Ostatně v mém věku se na náročnou zedničinu již ani necítím.*“

Pan E: „*Bylo mi to líto, ale věřil jsem, že v Čechách práci taky najdu. Ale nemůžu už dnes dělat. Bolí mne záda. A nohy. A doktor mne nikam nepošle, prý to patří k věku.*“

Pan F: „*Byl jsem naštvaný. Nemám byt, bydlím u mámy, práci potřebuji, a oni takhle. A přitom jsem i s drogami přestal. Už jsem čistej.*“

Pan G: „*Štvalo mne to.*“

Pan H: „*Hrozné to bylo. Sice jsem sám, ale stejně jsem si říkal, jak se užívím. Cítil jsem bezmoc a strach z budoucnosti.*“

Pan I: „*Byl jsem naštvaný.*“

Pan J: „*Neutrální, byl jsem přesvědčen, že najdu klidnější práci, i když děti již odešly z domu. Ale zase mám vnoučata, tak jsem chtěl práci, kdy budu mít čas aspoň na vnoučátka. Sice jsem na pracáku byl často, ale vždy jsem si takovou práci rychle našel. Nebál jsem se. Jsem myslím manuálně zručný, práce jsem se nikdy nebál. Uměl jsem i svářet.*”

Paní A: „*Brečela jsem. Bylo mi líto opuštění kolektivu. Kde zase takový najdu? A jestli vůbec? Vždyť mám jen základní školu, co bude se mnou dál?*”

Paní B: „*To se nedá popsat, prostě šílené. Prosila jsem, ať to se mnou ještě zkusí, ale prý jak by se na to dívali lidé, že v menším městě se nic neutají. Chápala jsem to a styděla se.*”

Paní C: „*V tu chvíli jsem měla spíše strach o život, dál jsem nedomýšlela. Naštěstí dnes jsem již zdráva, ale stále jezdím do Prahy na kontroly, sledují mne v nemocnici a celý den stát a přejímat zboží již také nezvládnu. Také nevím, co mám jako vyučená prodavačka vykonávat jiného.*”

Paní D: „*Zoufalství, bezmoc, vztek.*”

5. Máte pocit negativního pohledu na to, že jste nezaměstnán/a, ze strany rodiny, přítel či blízkého okolí?

Pan A: „*Je mi to trapné před okolím, co si o mně myslí. Manželka mne chápe a utěšuje, jenže potřebujeme peníze a doma sedět nechci.*”

Pan B: „*Ano, manželku už nemám a okolí mne považovalo za simulanta, aspoň jsem měl takový pocit. Takový odpadlíktak jsem se cítil.*”

Pan C: „*Ne, lidé mne spíš litují a mně to už vadilo. Trochu napadám na nohu, občas mám silné bolesti. Ale chci zase pracovat.*”

Pan D: „*Občas mám pocit, že někteří mají z mého neúspěchu radost. Ty řeči: „Nojo, taky si musíš někdy vyzkoušet, jaké to je poslouchat šéfy a makat podle jejich rozkazu“ mne už hodně vadí.*”

Pan E: „Ano. To víte, jsem cikán. A tak se na nás bílí dívají divně. Do práce mne proto nikde nechtějí, že jsem cikán. A to je ta diskriminace.

Pan F: Rozhodně. Vidím, jak divně na mne všichni koukají. Když mne pracák někam pošle, tak mi píšou na doporučenku, že mají místo obsazeno. Jo naposled mi tedy řekli, ať ráno přijdu, abych se na práci podíval a zkusil si nějaké úkony. Jako k výběrovému řízení. Já jsem tam přišel, ale asi o hodinku déle. A už mne nevzali. Nezazvonil mi budík, nemůžu za to. To se přeci stane.”

Pan G: „Jasně, takhle rodinu neuživím. Manželka říká, ať jdu do práce, když ona je taky bez práce. Ještě že děti jsou již dospělé a nebydlí s námi na ubytovně. To bychom se vůbec neuživili. “

Pan H: „Žiji sám, ženatý jsem nikdy nebyl, nemám rodinu. A s okolím se nestýkám, tak mne snad nikdo nepomlouvá. Jsem rád sám.”

Pan I: „Ne, manželka mi rozumí. Sama byla také na pracáku a spokojená nebyla. Je jí mně líto.”

Pan J: „V tom je ten problém. Manželka mi totiž nečekaně zemřela na srdeční zástavu. Neunesl jsem to, zůstat v prázdném domě sám. Děti neměly čas přijet, ukázaly se jen zřídka. Začal jsem ze smutku pít. Nějak se mi to vymklo z rukou, nemohu s tím přestat. Sice jsem již mockrát chtěl, ale nešlo to.”

Paní A: „To určitě ne, spíš mne litují.”

Paní B: „Ano.” (Paní se očividně nechtěla více vyjadřovat-pozn. autora)

Paní C: „Rodinu nemám, ale ze strany přítele již ano. Dokonce již naznačil, že mne opustí.”

Paní D: „Přítelkyně mne neodsuzuje, neboť sama byla také na pracáku. Ten jí sehnal moc dobrou práci, ale také to trvalo delší dobu.”

6. Přemýšlíte o tom, jakým způsobem nalézt nové zaměstnání?

Pan A: „Objíždím firmy v okolí, ale nejraději bych se vrátil k bývalému zaměstnavateli, kdyby se mu podařilo provoz obnovit.”

Pan B: „Nic jiného jsem nedělal. Hledal jsem uplatnění i ve firmách pro nás s postižením, ale marně.”

Pan C: „Když jsem po úrazu ležel v nemocnici, často jsem si říkal, co dál. Moji dosavadní a vlastně už asi žádnou dělnickou pozici již vykonávat nemohu. Potřebuji spíše sedět, chodit, jezdit na krátké trasy.”

Pan D: „Ano, neustále. Jen do toho podnikání se již nehrnu. Jistě, ÚP mi neustále nabízí různé možnosti uplatnění, ale ty výdělky jsou slabé. A já byl zvyklý na jistý životní standart. A nejsem si jistý, zda mi v tom pomohou nějaká školení. Práce je dost, ale placená je málo. Nyní mi svítla naděje.”

Pan E: „Nevím jak ji nalézt.”

Pan F: „Pořád. Ale co mám dělat, když mne nechtějí? Vadí jim pořád, že mám jen základní školu.”

Pan G: „Snažím se. Teď jsem si dodělat řidičák, abych se někam dostal a mohl si tu práci najít.”

Pan H: „Hledám neustále. Přes internet vyhledávám práci a posílám životopisy i do okolních měst a obcí. Mám řidičák, takže můžu i dojíždět. Jenže buď mne nevezmou, nebo mi na inzerát ani neodpoví. Nejradši bych zase děla někde skladníka, ale jen na jednu směnu a v klidu. Jenže když mne pozvou, vadí jim, že jsem kdysi měl úraz a bojí se mne vzít.

Pan I: „Ano. Pořád oslovuji Armádu, zda nemají volné místo. Slibují, zkouším vážně i vzdálená místa. Vždyť zkušenosti mám! Ale pořád to jen odsouvají. Já to ale nevzdávám.”

Pan J: „Víte, kvůli pití jsem přišel o řidičák. Mám zákaz řízení. A to je průšvih. Z mojí vesnice se bez auta nikam nedostanu a ztratil jsem tak šanci na slušné místo. Ptám se ale všude.

Počítač doma nemám a ani na něm neumím, ale jak vidím něco v novinách nebo na vývěsce na pracáku, hned tam volám. Ale marně.”

Paní A: „To víte, že ano. Ale už jsem stará, a všude chtějí dnes mladé. Navíc, i když je holka už ve škole, pořád potřebuji být s ní doma odpoledne, přes noc a hlavně o víkendech. A v restauracích to tak není, tam vaříte pořád.”

Paní B: „Neustále. Ale kamkoliv přijdu a zeptají se na rejstřík trestů, mají místo obsazeno, nepřijímají nebo mne zařadí do výběrového řízení, kde ale vždy nakonec vždycky neuspějí.”

Paní C: „Právě že ano, ale opravdu nevím.”

Paní D: „Zkousím všechno, ale se záznamem mne nikde nechtějí. Taky jsem zjistila, že se mne na mnoha místech bojí přijmout z obavy, abych tam prý někoho nezmlátila. Ale já bych to už neudělala. Pravda je, že když se naštvu, tak asi lidi děším. Ale já stojím jen o výmaz z rejstříku trestů.”

7.Co pro vás dělá ÚP?

Pan A: „Pomáhají. Hledají mi práci a když jsem za nimi přišel, že blízká firma by mne přijala, ale musel bych svářet CO2, tak mne požádali, aby mi to ta firma dala písemně. Firma mi dala příslib zaměstnání, já si našel pomocí poradkyně vhodný kurz, protože toto ÚP sám nepořádá, ale umí doporučit. Do kurzu teď docházím a pracák mi potom proplatí náklady na kurs i na dopravu. A potom konečně zase nastoupím do práce.”

Pan B: „Překvapili. Protože jsem ve skladu i zadával zboží do PC, navrhli mi vstup do projektu Návrat do práce. Že prý mohu získat, pokud to nepůjde jinak, i dotace na umístění, pomáhají prý mnoha způsoby. A také ano. Udělal jsem si přes ně zdarma rekvalifikaci na práci s počítačem. A zajišťují mi i zaměstnání. Firma získala peníze za to, že mne přijme. Už jsem se tam byl i podívat. Zadávat budu doklady do PC. Pro doklady bych si po firmě chodil na jednotlivá pracoviště, takže bych chvíli seděl a chvíli stál, což mi bude vyhovovat. Tak ještě abych úspěšně dokončil ten kurz. “

Pan C: „Na úřadu práce mi říkali, a hovořili o tom i na nějakém poradenství, že mohu žádat dotace od úřadu práce. Zeptal jsem se své zprostředkovatelky, ta mi vše podrobně vysvětlila a

odeslala za pracovníci, která se tomuto věnuje. Zajímám se o přírodu, zdravou stravu a bylinky. A dole ve svém domě bych takový malý krámk zbudovat mohl. Se svým podnikatelským záměrem jsem se na úřad práce obrátil. O klientelu asi nouzi mít nebudu. Nyní vše řeším s úřadem práce, neboť již mám přísliben slušný příspěvek na zahájení této činnosti, pokud jde o koupi vybavení. A to mi vlilo novou krev do žil. “

Pan D: „Manžel jedné z mých odběratelek mi nabízí rozvoz zboží, s nímž sám podniká. A už vážně přemýšlí o pomocníkovi. On má takový malý nákladáček. Jenže bych k tomu potřeboval řidičský průkaz skupiny C, a já mám jen řidičák skupiny B. Zato jezdím rád a neustále. Byl bych v autě sám, takže také takovým svým pánem. A peníze nabízí také slušné, navíc se známe. Zmínil jsem se o tom na úřadu práce. Ti mi ihned nabídli, že bych si mohl za předpokladu, že k známému poté nastoupím, rekvalifikaci zařídit. To by se mi hodilo, neboť s těmi trable, co teď mám, bych to sám asi finančně nezvládl. Příští týden mám doložit výsledek mé zdravotní prohlídky, a poté do toho půjdu. “

Pan E: „No tam mají nápady. Já jsem ukončil školu asi pátou třídou. Neumím psát ani číst. A oni jestli si nechci dokončit vzdělání, že mne podpoří. Prosím vás! Mně je šedesátšest let! Jenže jsem asi podle nic pracoval málo, tak nemám nárok na důchod. Pořád mne někam posílají! Vždyť jim říkám dokola, že nemůžu dělat, od toho jsou tu mladší! A i tak mne pořád někam posílají. Do práce, na školení, teď zas s nějakým projektem otravují. No co mám dělat? Musím tam chodit, jinak mne vyřadí. A z čeho pak budeme žít?“

Pan F: „Pořád mne někam posílají, pořád nabízejí školení, rekvalifikaci, Sice chápou, že vstávám déle a zvou mne už radši později. Ale ta jejich školení jsou od rána. A k čemu? Já přece vím, jak se chovat při výběrku! Kdyby mi radši našli práci, kam bych šel třeba od 10 hodin nebo tak. To bych byl spokojen.“

Pan G: „Tam mne zklamali. Když jsem po nich chtěl, aby mi ten řidičák zaplatili, tak prý jestli mám příslib zaměstnání, kam potom nastoupím. Když jsem řekl, že až si udělám řidičák, tak asi někam nastoupím, tak jim to bylo málo. Takhle mne podpořili! A teď se mne zase ptali, jestli někam nastoupím, když jsem od bráchy dostal auto a řidičák už mám! Ježíši, nechápou, že se řídit bojím! Brácha měl teď s kamionem nehodu, a nebyla to jeho vina. Pořád mne posílají někam na stavbu nebo do podniků za pás, kde bych se nadřel. A teď dokonce do kuchyně mýt černé nádoby! Copak jsem ženská? Přitom mne bolí záda. Teď jsem se zmínil, že

chci být na vzduchu, že mne vnitřní prostory dusí. Tak mne hned zařadili do projektu, a prý mi budou shánět práci na úklid veřejných prostranství. To pěkně děkuju! Mám uklízet, aby se mi každý smál? Často přemýšlím, že se jim na to vykašlu. Ale co se mou pak bude, nevím. Navíc by mi pak už ani na té hmotné nouzi nic nedali. Nevím, co mám dělat.”

Pan H: „No tam pořád říkají, že po úrazu se zdravotním omezením bych si měl shánět práci, kde nebudu ruku zatěžovat. Dřív jsem měl invalidní důchod, ale ten mi už sebrali. Tak nevím, proč bych je měl poslechnout. Teď mne ta ruka sice bolí, ale chodím na rehabilitace. Navrhují mi spíše práci obchodáka nebo vrátného. Poslali mne i na bilanční diagnostiku, kde jsem vyplňoval nějaké testy, a zjišťovali, jaká práce by se pro mne hodila. Psycholog jim poté říkal výsledky. Jasně jsem tam říkal i to, že mne nejvíc baví focení. Ale to na pracáku neseženu. Ale jo, oni se snaží. Naposled mne už málem přijali do práce. Byli jsme dva v nejužším výběru, ale nakonec vybrali oho druhého. Teď mám ale naději. Zprostředkovatelka mi dala informaci o práci pomocného skladníka, lehká práce v potravinářském skladu, balení zboží do folií, dávání cenovek, hlídání prošlého zboží. Byl jsem tam a snad mne vezmou, vše jsem viděl a zkoušel si. Tak mi držte palce!”

Pan I: „Oni mne nedokážou pochopit. Pořád samá školení a doporučenku dostávám snad pokaždé. Prý jsem u nich už přes rok, tak že potřebuji pomoci. To jo! Nejdřív mi dávali doporučenky do administrativy nebo na ekonomy. Nikde mne nevzali. Přitom já všude říkám, že bych to neuměl. Pracoval jsem prostě jen v Armádě a chci zpět. Musel jsem povinně i na Burzu práce. K čemu, když tam do Armády přijímali jen mladé kluky? Posílali mne i k Policii, v mém věku. A teď už mi nabízejí i skladníky a vrátné. To mne už uráží. Vždyť já si slušně vydělával. A víte, co nabízejí za práci skladníka nebo vrátného? No to je výsměch.”

Pan J: „Nechtěl jsem o tom mluvit, ale řeknu to. Moje zprostředkovatelka se opravdu snaží. Ale dost jsem se nad sebou zamyslel, když mi řekla, že ze mne je cítit alkohol. A když tak přijdu k zaměstnavateli, tak je jasné, že když je to hned po ránu, tak mne zaměstnavatel rovnou odmítne. Řekla mi to slušně a nabídla i pomoc. Nejdřív jsem jí lhal. Tvrdil jsem třeba, že mám zrovna po oslavě. Ale pak jsem si řekl, že má pravdu. Chová se ke mně hezky, pořád se snaží mne někde umístit a je vidět, že mne neodsuzuje, ale chce mi pomoci. A čím víc marných pokusů s hledáním práce mám, tím víc uvažuji o léčení. Ona mi vlévá naději a krev do žil. A kdybych se vyléčil a získal zpět řidičák, určitě bych práci zase sehnal. Vážně o tom nyní uvažuji.”

Paní A: „Přišli za mnou s projektem Podpora dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů, říkají mi PDU. Myslela jsem, že zase potřebuji mít nějakou aktivitu. Ale nechtěla jsem, aby mne vyřadili z evidence, tak jsem tam šla. Paní mi sdělila, že mohu jít dělat i jiné pozice. A víte co? Chodila se mnou i osobně k zaměstnavatelům. A ono to asi dopadne. Je tu firma, která má sklady. Jde přes ně kosmetika, oblečení, vitaminy a další. A oni by mne tam přijmuli dokonce na 1 směnu, což u nich není úplně obvyklé. Paní z projektu mi říkala, že se firmu rozhodli podpořit také nějakými dotacemi na moje umístění. A ta práce by se mi líbila a mám to kousek.“

Paní B: „Úřad práce mi již při minulé evidenci pomohl. Zaměstnavatel mne na veřejně prospěšné práce, uklízela jsem odpadky a zametala ve městě, ale to je jen na krátkou dobu. A nyní to již opakovaně nejde. Ale poradili mi, že si záznam mohu nechat vymazat po půli trestu, což je tak za necelý rok. A dali mi kontakty na sdružení Romodrom. Docházím tam a vidím, že se svými potížemi nejsem sama. Je zde spousta lidí závislých na alkoholu, po návratu z vězení, v exekucích, kde jim ji pomáháno s oddlužením. Mně právě nabídli pomoc s výmazem v rejstříku trestů. Je to zkrátka taková dobrá psychická podpora a povzbuzení. Zprostředkovatelka mi neustále dává kontakty na firmy nabízející například úklid či pomocné práce s tím, že by mne mohli přijmout třeba jen na dohodu, na pár hodin, aby viděli, že jsem spolehlivá a já tak po výmazu z rejstříku trestů mohla získat pracovní smlouvu. Nyní jsem takto k jedné agentuře nastoupila jako uklízečka obchodního domu a vypadá, že jsou snad se mnou spokojeni. Snažím se a doufám, že tam po výmazu rejstříku trestů práci získám. Natrvalo a na smlouvu.“

Paní C: „Kolika školeními jsem prošla, kolika projekty....samozřejmě že zde získávám spousty zajímavých informací, jak se o práci ucházet, jak se prezentovat, jak vystupovat...Ale k nalezení práce to nevedlo. Nyní mi zprostředkovatelka sdělila, že mám tolik zdravotních omezení, že práci pro zcela zdravé lidi těžko najdeme. Navíc nemám řidičský průkaz a bydlím v oblasti, kde prakticky nejsou žádné spoje. Dřívější invalidní důchod mi již sebrali, nemám nyní nic. Poradila mi obrátit se na OSSZ a zažádat o statut OZZ. To je takový mezistupeň, kde sice není nárok na výplatu důchodu, ale ukazuje na to, že mám nějaké zdravotní omezení a moje práce tomu musí být uzpůsobena. Nervalo to dlouho a statut OZZ mi skutečně již natrvalo byl přiznán. Zprostředkovatelka mi pak vytipovala několik vhodných pozic, které bych vykonávala v chráněných dílnách, a to na zkrácený úvazek. Chráněné dílny dostávají

příspěvek od státu za zaměstnávání osob s nějakým zdravotním handicapem či s invalidním důchodem. V současnosti firmy obcházím a vypadá to, že jedna z nich mne opravdu přijme na zadávání zboží do eshopu. A úřad práce mi předtím ještě udělá rekvalifikaci na základy práce s počítačem.”

Paní D: „Mnoho. Dělalí kvůli mně porady, oslovovali zaměstnavatele, udělali krásný životopis. Obcházela jsem snad všechny volné pozice, absolvovala mnoho zajímavých školení. Vše marné. Pak zprostředkovatelka dostala nápad. Zkuste si najít alespoň třeba dohodu na úklid. Tam po Vás nemusí chtít výpis z rejstříku trestů, a když uvidí, že pracuje, tak Vás možná časem přijmou na hlavní pracovní poměr i se záznamem v rejstříku trestů. To jsem učinila. Sice to nevyšlo, protože přednost na hlavní pracovní poměr dostaly Ukrajinky. Ale moje vedoucí viděla, že dělat chci a umím, a tak o mně řekla a prakticky mne dohodila jinému zaměstnavateli na jinou pozici. Jedná se o pracovníci veřejných WC. Ale mně to nevadí. V nejhorsím ukážu, že se práce nebojím a přečkám tak v klidu dobu, než mi vymažou záznam v rejstříku trestů. A to bude již brzy.”

8. Myslíte, že to je dost?

Pan A: „Ano, mně pomohli.”

Pan B: „Za mne určitě ano, vždyť jsem se v projektu mnoho naučil a nemusel jsem si to ani platit. A budu mít práci.”

Pan C: „Pokud vše vyjde, tak rozhodně ano.”

Pan D: „Pokud mi vše vyjde, budu jim moc vděčný.”

Pan E: „Je toho až moc a k ničemu. Kdyby mi radši našli pořádně placenou práci.”

Pan F: „Těch akcí mají až dost. Ale mám někdy pocit, že se zbláznili. Sice chodím na pracák pěšky, ale ty cesty za práci, kam mne pořád posílají, mne taky něco stojí. Říkám jim, kdo mi to jako zaplatí? Oni prý ne! A kde na to mám pořád brát?”

Pan G: „Jo, já toho mám víc než dost. Jsem nespokojen.”

Pan H: „*Dělají toho dost, ale za mne bych na ty jejich školení a poradenství zval jen ty, co nic nechápou. Někdy mne až uráží, že pro mne jasné věci přednášejí a Vy tam sedíte ve společnosti Romů, co evidentně pracovat nechtějí. Přitom já jsem vyučený člověk. A dělat chci!*”

Pan I: „*Nejsem a měli by pochopit, že poslat vysokoškolačka do jednání o tom, jak se vyhnout exekucím nebo jak se ucházet o práci by měli zařazovat jen lidi co to potřebují, a ne vysokoškolačky. Jen mne to obírá o čas, mně je všechno přece jasné!*”

Pan J: „*Myslím že ano. Krom toho, že se snaží mne zaměstnat, že procházím školeními, kde se dozvím spoustu nového, mne možná právě ona přesvědčí o tom, abych se dostal ze své závislosti. Protože když se opiji, tak se druhý den za sebe stydím. A tak mi zprostředkovatelka možná změní život i bez toho, aby mi našla práci. A já jí chci svoji vůli dokázat i činy.*”

Paní A: „*Rozhodně ano a mrzí mne, že jsem jim nevěřila.*”

Paní B: „*Dělají co mohou, jsem.*”

Paní C: „*Vrácení pocitu, že ještě k něčemu jste, je k nezaplacení. Takže rozhodně ano.*”

Paní D: „*Vlastně ano. Snažili se hodně, a nápad zprostředkovatelky zkusit alespoň práci na dohodu mi nakonec pomohl k pracovnímu místu.*”

7.1 Vyhodnocení

Nyní se zaměříme na to, jak výzkum dopadl.

V první otázce jsem u svých respondentů zkoumala jejich emoce. Z většiny odpovědí na otázku „*Jak momentálně prožíváte fakt, že jste nezaměstnaný/nezaměstnaná?*“ jsem vycítila zarmoucení respondentů. Všechny, až na tři jedince, jejich statut nezaměstnaného velice rozladil. Musím říci, že i já sama jsem během rozhovorů s těmito nezaměstnanými lidmi vycítila upřímné sklíčení jedinců a pociťovala jsem nad jejich vyjádřením lítost. U některých více, u jiných méně. Ostatně nemohu nikdy stoprocentně tvrdit, že mluvili pravdu a jejich řeč nebyla pouhou přetvářkou. Rozhodně ale musím zmínit fakt, že někteří, jež byli ze

zaměstnání propuštění, si za svůj stav mohli sami. Já však na druhou stranu uznávám, že svou chybu přiznali a cením si toho. Je vidět, že se ze svých chyb ponaučili. Ale jak jsem již podotkla, nemuselo jít o upřímné jednání se mnou, ale o pouhou přetvářku.

Dva respondenti (pan E, pan F) na mne působili velice lhostejně. O tom, že se nejspíše nemýlím, vypovídají i jejich odpovědi. U těchto dvou dotazovaných vidím plno společných znaků. Po kompletním rozhovoru s nimi dle mého názoru nechtějí pracovat. Sehnat zaměstnání se nesnaží, že jsou nezaměstnaní, je jim vše lhostejné. A i když se někdy snažili mi dokázat, že by třeba pracovat chtěli, jejich další odpověď jejich předchozí tvrzení vyvrátila. A upřímně – podle toho, jak se mnou jednali a jak celkově mluvili, jsem jim zkrátka nevěřila. Víte, z čteného textu nepoznáte, jakým způsobem ti lidé hovořili, jak u toho gestikulovali, jakou užívali mimiku, atd. U všech tří jsem měla pocit, že je svým dotazováním spíše obtěžuji.

U zjišťování emocí ještě zůstaneme a přesuneme se k mé čtvrté otázce. Dotazovala jsem se mých respondentů, jaké byly jejich první pocity, když ztratili práci. Jistě musíme uvážit, že někteří lidé odešli ze svého zaměstnání dobrovolně – tedy nějaký čas to plánovali. Tudíž neprožívali tak silný šok a nervizitu jako ti, kteří byli ze zaměstnání propuštění. Lidé, kteří odešli sami, s faktem, že budou nezaměstnanými, počítali. Avšak to, že budou vyhledávat novou práci tak dlouhou dobu, v plánu již neměli. A to je znepokojuje. Z rozhovoru se všemi soudím, že opravdu ano. Dva jedinci, o kterých jsem hovořila jako o někom, kdo po nalezení nového zaměstnání příliš netouží, příliš negativních emocí nepociťovali. Jeden pán působil vyrovnaně, smířen se situací. Prý je na úřadu práce již poněkolikáté a vždy si práci zase znovu našel. Zbylí respondenti – tedy ti, kteří byli propuštění – pociťovali rozhořčení, smutek, beznaděj či vztek.

Stále se od emocí vzdalovat nebudeme. Pojdme se zaměřit na otázku pátou, kde jsem se respondentů tázala, jak sami sebe vnímají, či jak jejich nezaměstnanost vnímá jejich blízké okolí. Ponižují je? Vysmívají se jim? Podporují je? Lituji je?

Šest respondentů mi odpovědělo, že blízké okolí, jako rodina, přítel/kyně, přátelé je spíše podporují, litují, rozhodně na ně nejsou naštvaní. Sedm odpovídajících mi dalo najevo, že z okolí pociťují negativní pohled na ně. Ať už se jim nedostává pochopení od partnera/partnerky, nebo blízkých přátel, či mají prostě pocit, že se na něj kouká negativně celý svět, cítí, že na ně, respektive na jejich statut nezaměstnaného, okolí nereaguje v dobrém slova smyslu. Čtyři lidé se mi doznali, že oni sami sebe vnímají špatně – stydí se, je jim

trapně. U dvou „z davu vyčnívajících“ pánů mám opět pocit, že se vymlouvají a číší z nich na mne sebelítost. Jednoho respondenta mi líto bylo. Dle jeho slov přišel o práci z důsledku následků nadměrného požívání alkoholu – ten však začal užívat z důvodu úmrtí manželky, tedy začal pít ze smutku.

Zajímalo mne, co bylo hlavním zdrojem nespokojenosti respondentů v jejich předchozím zaměstnání. Z těchto odpovědí lze alespoň vzdáleně vyčíst, zda opravdu rádi pracovali nebo jen byli zaměstnaní, co hledají, proč s nimi byl rozvázán pracovní poměr, či zda případně měli opravdový důvod k odchodu, či zda se jen vymlouvají. Zaměřila bych se na ony dva pány, o kterých jsem hovořila jako o někom, koho jejich nezaměstnanost netrápí. Převážně u „pana F“ je dle jeho slov jasné, že pouze hledá výmluvy, nepřizná vlastní chybu a jen se lituje. Pět lidí mi odpovědělo, že v práci byli spokojeni. Zbývající respondenti uvedli své důvody k odchodu a sdělili mi, co jim na práci nevyhovovalo, přičemž se víckrát opakovala odpověď „Vadil mi nízký plat.“

Chtěla jsem znát zdroj nespokojenosti. Logicky mne tedy zajímal i zdroj spokojenosti. Zajímala jsem se o to, co respondenty v době jejich zaměstnanosti v jejich práci nejvíce uspokojovalo. Většina z nich reagovala tak, že je dost naplňovalo to, co dělají. Chci tím říci, že přesně to, co dělali, tedy co bylo jejich hlavní náplní práce, jim přinášelo vnitřní pocit uspokojení. Jeřábnička dle jejich slov milovala opravy strojů, bavilo ji to, prodavačka v hračkárně zase ráda komunikovala se zákazníky, dělalo ji radost vidět šťastné děti, atd. Vícekrát jsem vyslechla odpověď, že hlavním zdrojem spokojenosti byla prostě jen výplata. Mezi ty, kteří takto odpověděli, mohu zařadit jednoho z již několikrát zmiňovaných pánů, přičemž druhého z nich dle jeho slov dokonce neuspokojovalo nic. Když se vrátím k mému názoru na tyto dva respondenty, i při odpovědích na tuto otázku na mne působili, že jim je vše jedno. Očividně je nic nenaplňovalo, snad jen ta mzda.

„Dělají vůbec něco pro to, aby práci získali, nebo se jen nechají vést ÚP, či dokonce nedělají nic?“, zajímalo mne. Dvanáct lidí mi odpovědělo, že práci hledají. Ano, dvanáct ze čtrnácti je opravdu hodně. Ale když se nad tím zamyslím, myslím si, že málokdo přizná takto nahlas, že nedělá nic. To jim ego nedovolí. Mezi lidmi, kteří odpověděli, že práci hledají, patří i jeden ze stále mnou zmiňovaných pánů. Druhý přiznal, že neví, jak práci nalézt. O tom, zda mluvil pravdu a opravdu práci hledá, můžeme jen polemizovat. Svůj názor jsem již sdělila. Nevyvracím, že se párkrát pokusili nějakého zaměstnavatele kontaktovat, „aby na úřadě práce

neřekli, že nic nedělají“. Ale jestliže mi již vícekrát svým jednáním a chováním ukázali, že jim je jejich nezaměstnanost lhostejná, těžko poté uvěřit, že se snaží práci nalézt. Tolik můj názor.

Jeden z respondentů mi řekl, že si myslí, že jeho hlavním problémem je jeho zdravotní stav, že s tím už práci nesežene. Jeden člověk, jak jsem již zmiňovala výše, mi jen sdělil, že zkrátka neví, jak práci nalézt.

A jak tito dlouhodobě nezaměstnaní vnímají zaměstnance ÚP? Vnímají, že jim jeho zaměstnanci podávají pomocnou ruku, nebo je berou jako někoho, kdo je obtěžuje? Cení si jejich pomoci, nebo naopak lamentují, že vůbec na úřad práce musí docházet? I na to jsem se svých čtrnácti respondentů tázala. Po rozhovoru soudím, že osm lidí je z pomoci úřadu práce nadšených. Jejich pomoc si chválí. Dva nezaměstnaní mi sice vyjádřili svůj vděk vůči zaměstnancům ÚP, k novému zaměstnání jim to však prý nepomohlo, nebo nedostali to, co chtěli.

Čtyři respondenti vidí ÚP ve špatném světle. Prý se jim nedostává porozumění, či je svým jednáním dokonce obtěžují. Já se tedy opět vrátím ke dvěma pánům, o nichž tu opakovaně hovořím. Oba si stěžují na to, že jim ÚP stále něco nabízí, pořád je někam zve. Oni to zkrátka vnímají jako otravnou povinnost. Jak tvrdím od začátku, dle mého názoru je naprosto zjevné, že pracovat nechtějí.

Když jsem se respondentů zeptala, zda si myslí, že pro ně ÚP koná dost, vlastně mi všichni až na jednoho odpověděli, že ano. Avšak ne všichni to mysleli v dobrém slova smyslu. Ti nespokojení tvrdí, že toho je opravdu až přehnaně moc a současně je to zbytečné. Jeden má pocit, že s ním pracovníci ÚP jednají pod jeho úroveň, proto je nespokojen. Jeden je sice nespokojen s tím, co pro něj ÚP dělá, ale současně tvrdí, že si myslí, že toho pro něj dělá dostatek, ale že takto – v situaci nezaměstnaného – je nespokojen. Tedy z jeho slov soudím, že stále věří v pomoc od zaměstnanců ÚP.

8 Závěr

Jsem mile překvapena z různorodé pomoci ÚP všem nezaměstnaným, a to nejen uchazečům vyššího věku. Nabízejí toho vskutku více než dost, jenže dle mého úsudku a též dle názoru pracovníků ÚP ne každý si jejich pomoci váží.

Jak jsem uvedla, někteří tuto snahu pomoci berou jako něco, co je obtěžuje. Osobně si myslím, že i když je člověk v již poproduktivním věku a opravdu pracovat chce, ÚP mu ve většině případů skutečně je schopen pomoci. Velmi oceňuji především širokou nabídku rekvalifikačních kurzů. Ale pokud dotyčný prostě pracovat nechce, bude se vzpírat a nebude se zaměstnanci ÚP spolupracovat, není mu pomoci. Takoví lidé jsou prostě spokojeni jako nezaměstnaní a žádný stud nepocítují. Zaměstnanci ÚP se jim snaží pomoci, jenže tito lidé bez zájmu je vidí jen jako někoho, koho musí poslouchat, jinak budou z ÚP vyřazeni. Je mi líto pracovníků, kteří se od srdce snaží, a dostává se jim potom takového nevděku, ba někdy dokonce nadávek a vyhrožování.

Líto mi je též nezaměstnaných, kteří očividně skutečně chtějí být zaměstnaní, cítí se špatně, stydí se před okolím i sami před sebou a práci se snaží najít. Ale jak jsem zmínila, u takových lidí nepochybuji, že v průběhu času zaměstnaní opět budou. ÚP nabízí opravdu mnoho, a budou-li sami nezaměstnaní mít skutečný zájem a budou spolupracovat, šance na sehnání zaměstnání je vysoká. Přesto, když jsem viděla, jak svou současnou situaci snáší, těžko jsem potlačovala lítost. Ovšem na ÚP jsem se setkala dokonce i s možností pomoci od úřadového psychologa, který je nezaměstnaným zdarma po doporučení pracovníka ÚP k dispozici. Po tomto zjištění se mi již nepodařilo nalézt nic, co by UP pro své klienty ještě mohl nabídnout.

Těm, kteří zaměstnání být chtějí, to od srdce přeji, a věřím, že s pomocí ÚP to vyjde. Někdy celý proces trvá kratší dobu, někdy delší. Nyní již díky možnosti strávit nějaký čas na ÚP vím, že to možné je.

9 Zdroje

9.1 Tištěné publikace

- (1) **BARTÁK, Jan.** *Základní kniha lektora/trenéra.* Praha 2003, ISBN 80-7220-158-1.
- (2) **BENEŠ, Milan.** *Andragogika.* Praha 2014. ISBN 978-80-247-2580-2
- (3) **BUCHTOVÁ, Božena.** *Nezaměstnanost.* Praha 2002, ISBN 80-247-9006-8.
- (4) **Kolektiv autorů.** *Zaměstnávání občanů se zdravotním postižením, důchodců, mladistvých a studentů, absolventů škol, žen, agenturních zaměstnanců a dalších kategorií.* Olomouc 2012, ISBN 978-80-7263-751-5.
- (5) **Kolektiv autorů.** *Sociální aspekty dlouhodobé nezaměstnanosti mladých lidí s nízkou úrovní vzdělání.* Praha 2006. ISBN 80-85118-98-X.
- (6) **KUCHAŘ, Pavel.** *Trh práce.* Praha 2007, ISBN 978-80-1383-3.
- (7) **MAREŠ, Petr.** *Nezaměstnanost jako sociální problém.* Praha 1994, ISBN 80-9014-1424-9-4.
- (8) **NAKONEČNÝ, Milan.** *Motivace pracovního jednání a jejího řízení.* Praha, 1992, ISBN 80-85603-01-2.
- (9) **SIROVÁTKA, Tomáš-MAREŠ, Petr.** *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika.* Brno, 2003. ISBN 80-210-3048-8.

9.2 Internetové zdroje

- (1) **HOVORKA, Jiří-KUNC, Tomáš.** *Tabulkový přehled odchodů do důchodu.* [online]. Zpravy.aktualne.cz. [2019-11-30]. Dostupný z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/>
- (2) **SVOBODA, Jakub.** *Rekvalifikace nefungují. Firmy o přeškolené nestojí.* [online]. Novinky.cz [cit. z 2019-11-24]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/stalo-se/clanek/rekvalifikace-nefunguji-firmy-o-preskolene-nejstoji-40304721?fbclid=IwAR23aWIIbtAT7blQ_q5Q3lJcJLxuEziqHYKwaVygFYCmp9bTKa7es6TOe8
- (3) **TRPÍK, Aleš.** *Nezaměstnanost v Pardubickém kraji k 30.září 2019.* [online]. [cit.2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/nezamestnanost-v-pardubickem-kraji-k-30-zari-2019>
- (4) **VANĚČEK, Jan.** *Pracovní povinnost a nezaměstnanost.* [online]. Listy.cz. [2013]. Dostupný z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=131&clanek=011340>

(5) *5 faktů o práci v socialismu*. [online]. Jobs.cz. [2014]. [cit.2019-11-17]. Dostupný z: <https://www.jobs.cz/poradna/5-faktu-o-praci-v-socialismu/>

(6) *Nezaměstnanost*. [online]. Edu.uhk.cz. Dostupné z: https://edu.uhk.cz/~jindrvo1/files/maek1/texty/07_Nezamestnanost.pdf

(7) *Nový start pro aktivní život v Pardubickém kraji*. [online]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Mapa-projektu/Projekty/03-Operacni-program-Zamestnanost/03-1-Podpora-zamestnanosti-a-adaptability-pracovni/Novy-start-pro-aktivni-zivot-v-Pardubickem-kraji?feed=03-Operacni-program-Zamestnanost>.

(8) Úřad práce ČR. *Veřejně prospěšné práce*. [online]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/verejne-prospesne-prace>

9.3 Zákony

(1) Zákon č. 198/2009 Sb. – Antidiskriminační zákon.

(2) Zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod.

(3) Zákon č. 435/2004 Sb., Zákon o zaměstnanosti.

(4) Zákon č. 435/2004 Sb., Zákon o nezaměstnanosti.

10 Přílohy

10.1 Celé rozhovory s jednotlivými respondenty

1. Jak momentálně prožíváte fakt, že jste nezaměstnán/nezaměstnaná?
2. Co bylo zdrojem Vaší nespokojenosti v minulém zaměstnání?
3. Když jste měl/a práci, co Vám přinášelo největší uspokojení?
4. Jaké byly Vaše první pocity, když jste práci ztratil/a, či dostal/a výpověď?
5. Máte pocit negativního pohledu na to, že jste nezaměstnán/a, ze strany rodiny, přátel či blízkého okolí?
6. Přemýšlíte o tom, jakým způsobem nalézt nové zaměstnání?
7. Co pro vás dělá ÚP?
8. Máte pocit, že je to dost?

Pan A:

1. Velmi těžce, jsem zvyklý pracovat.
2. Byl jsem právě spokojen jako zámečník, jsem jím i vyučen.
3. Pocit z dobře vykonané práce, hezké prostředí.
4. Hrozné, protože zaměstnavatel neměl na výplaty, proto jsem šel na úřad práce, kde mi poskytli peníze. Ano, nikdy jsem bez práce nebyl.
5. Je mi to trapné před okolím, co si o mně myslí. Manželka mne chápe a utěšuje, jenže potřebujeme peníze a doma sedět nechci.
6. Objíždím firmy v okolí, ale nejraději bych se vrátil k bývalému zaměstnavateli, kdyby se mu podařilo provoz obnovit.
7. Pomáhají. Hledají mi práci a když jsem za nimi přišel, že blízká firma by mne přijala, ale musel bych svářet CO2, tak mne požádali, aby mi to ta firma dala písemně. Firma mi dala příslib zaměstnání, já si našel pomocí poradkyně vhodný kurz, protože toto úřad práce sám nepořádá, ale umí doporučit. Do kurzu teď docházím a pracák mi potom proplatí náklady na kurs i na dopravu. A potom konečně zase nastoupím do práce.
8. Ano, mně pomohli.

Pan B:

1. Velmi těžce, pracoval jsem jako skladník. Jenže mne bolela záda, získal jsem statut OZZ a zvedat těžké balíky jsem již nemohl.
2. Snad jen ta bolest zad, kvůli níž jsem odešel.
3. Pořádek, který jsem a pracovišti udržoval, volné víkendy i čas pro sebe.
4. Krušné, neboť jsem nevěděl, co bude. Co budu dělat za práci, když jsem toto vykonával

patnáct let a teď to pro bolesti nejde?

5. Ano, manželku už nemám a okolí mne považovalo za simulanta, aspoň jsem měl takový pocit. Takový odpadlík...tak jsem se cítil.

6. Nic jiného jsem nedělal. Hledal jsem uplatnění i ve firmách pro nás s postižením, ale marně.

7. Překvapili. Protože jsem ve skladu i zadával zboží do počítače, navrhli mi vstup do projektu Návrat do práce. Že prý mohu získat i dotace na umístění, pomohou mi prý i jinak. A také ano. Udělal jsem si přes ně zdarma rekvalifikaci na práci s počítačem. A zajišťují mi i zaměstnání. Firma získala peníze za to, že mne přijme. Už jsem se tam byl i podívat. Zadávat budu doklady do počítače. Pro doklady bych si po firmě chodil na jednotlivá pracoviště, takže bych chvíli seděl a chvíli stál, což mi bude vyhovovat. Tak ještě abych úspěšně dokončil ten kurz.

8. Za mne určitě ano, vždyť jsem se v projektu mnoho naučil a nemusel jsem si to ani platit. A budu mít práci.

Paní A:

1. Dvojnásobně těžce. Pracovala jsem jako výpomoc v kuchyni a moc mne to bavilo. Jenže dcera opustila svoje dítě, upřednostnila drogy a opakovaně se léčí. Pracovala jsem na směny o víkendech, při akcích i v noci. Musela jsem z práce odejít, abych o její dceru mohla pečovat.

2. Nízká mzda za hodně práce.

3. Spokojení zákazníci, dobře uvařené jídlo. A skvělý pracovní kolektiv, byly jsme s holkama sehrané

4. Brečela jsem. Bylo mi líto opuštění kolektivu. Kde zase takový najdu? A jestli vůbec? Vždyť mám jen základní školu, co bude se mnou dál?

5. To určitě ne, spíš mne litují.

6. To víte, že ano. Ale už jsem stará, a všude chtějí dnes mladé. Navíc i když je holka už ve škole, pořád potřebuji být s ní doma odpoledne, přes noc a hlavně o víkendech.

A v restauracích to tak není, tam vaříte pořád.

7. Přišli za mnou s projektem Podpora dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů, říkají mu PDU. Myslela jsem, že zase potřebuji mít nějakou aktivitu. Ale nechtěla jsem, aby mne vyřadili z evidence, tak jsem tam šla. Paní mi sdělila, že mohu jít dělat i jiné pozice. A víte co? Chodila se mnou i osobně k zaměstnavatelům. A ono to asi dopadne. Je tu firma, která má sklady. Jde přes ně kosmetika, oblečení, vitamíny a další. A oni by mne tam přijmuli dokonce na 1 směnu, což u nich není úplně obvyklé. Paní z projektu mi říkala, že se firmu rozhodli podpořit také nějakými dotacemi na moje umístění. A ta práce by se mi líbila a mám to kousek.

8. Rozhodně ano a mrzí mne, že jsem jim nevěřila.

Pan C:

1. Bolestivě. Doslova a do písmene. Pracoval jsem jako dělník ve výrobě. V hale plno oleje. Uklouzl jsem po něm, upadl a udělal si pracovní úraz. Těžká zlomenina dolní končetiny a něco se mi hnulo v zádech. Zůstal jsem doma. Sice jsem pobíral odškodné, ale doma mne to už nebaví a hlavně mám pocit, že jsem k ničemu.

2. Nebýt úrazu, asi bych zůstal, i když mi moc vadil nepořádek a chaos, neútné a zašlé prostředí a hluk.

3. Hodně volna, protože jsem pracoval na směny, a slušné peníze. Navíc jsem to neměl daleko.

4. Takový pocit marnosti typu já se tolik snažil, a co z toho teď mám? Můžu být rád, že jsem nezůstal na vozíku. Ale je pravda, že firma se zachovala slušně a finanční kompenzace byla dle všech pravidel dodržena. Přesto jsem šel na úřad práce v naději, že mi zase někdo nabídne dobrou práci.

5. Ne, lidé mne spíš litují a mně to už vadilo. Trochu napadám na nohu, občas mám silné

bolesti. Ale chci zase pracovat

6. Když jsem po úrazu ležel v nemocnici, často jsem si říkal, co dál. Moji dosavadní a vlastně už asi žádnou dělnickou pozici již vykonávat nemohu. Potřebuji spíše sedět, chodit, jezdit na krátké trasy.

7. Na úřadu práce mi říkali, a hovořili o tom i na nějakém poradenství, že mohu žádat dotace od úřad práce. Zeptal jsem se své zprostředkovatelky, ta mi vše podrobně vysvětlila a odeslala za pracovníci, která se tomuto věnuje. Zajímám se o přírodu, zdravou stravu a bylinky. A dole ve svém domě bych takový malé krámk zbudovat mohl. Se svým podnikatelským záměrem jsem se na úřad práce obrátil. O klientelu asi nouzi mít nebudu. Nyní vše řeším s úřad práce, neboť již mám přislíben slušný příspěvek na zahájení této činnosti, pokud jde o koupi vybavení. A to mi vlilo novou krev do žil.

8. Pokud vše vyjde, tak rozhodně ano.

Pan D

1. Velmi těžce, vždy jsem nezaměstnané tak trochu odsuzoval a teď jsem mezi nimi

2. Podnikal jsem dvacet let v oblasti parfémů, kosmetiky a drogerie. Bohužel konkurence se stala neúnosnou. Dnešní mladí jsou možná dravější, zkušenější. Podnikání jsem s lítostí, ale raději včas, ukončil.

3. Pokud jsem zajistil zajímavé zboží, vydělával jsem, nebo když lidé byli spokojeni. Miloval jsem ten pocit být si svým pánem, pánem svého času.

4. Pro mne nastal malý konec světa. Co mám dělat, když tuto činnost jsem vykonával dvacet let, nic jiného neumím a v oboru vyučení (zedník-pozn. autora) jsem vlastně nikdy nepracoval? Ostatně v mém věku se na náročnou zedničinu již ani necítím.

5. Občas mám pocit, že někteří mají z mého neúspěchu radost. Ty řeči: „Nojo, taky si musíš někdy vyzkoušet, jaké to je poslouchat šéfy a makat podle jejich rozkazu“ mne už hodně vadí.

6. Ano, neustále. Jen do toho podnikání se již nehrnu. Jistě, úřad práce mi neustále nabízí různé možnosti uplatnění, ale ty výdělky jsou slabé. A já byl zvyklý na jistý životní standart. A nejsem si jistý, zda mi v tom pomohou nějaká školení. Práce je dost, ale placená je málo. Nyní mi svítla naděje.

7. Manžel jedné z mých odběratelek mi nabízí rozvoz zboží, s nímž sám podniká. A už vážně přemýšlí o pomocníkovi. On má takový malý nákladáček. Jenže bych k tomu potřeboval řidičský průkaz skupiny C, a já mám jen řidičák skupiny B. Zato jezdím rád a neustále. Byl bych v autě sám, takže také takovým svým pánem. A peníze nabízí také slušné, navíc se známe. Zmínil jsem se o tom na úřadu práce. Ti mi ihned nabídli, že bych si mohl za předpokladu, že k známému poté nastoupím, rekvalifikaci zařídit. To by se mi hodilo, neboť s těmi trablami, co teď mám, bych to sám asi finančně nezvládl. Příští týden mám doložit výsledek mé zdravotní prohlídky, a poté do toho půjdu.

8. Pokud mi vše vyjde, budu jim moc vděčný.

Paní B:

1. Hrozně si to vyčítám, protože to byla bohužel má vina. Stydím se. Moc. Víte...opustil mne manžel. Nečekaně. Po práci jsem si chtěla dát skleničku a jít se pak pořádně někam projít. Jenže...jsem to nezvládla, opilá sedla za volant....a způsobila dopravní nehodu, kdy jsem zranila jiného člověka. (*pláče*). A tak jsem přišla nejen o manžela a auto, ale i o řidičák. Zato jsem získala záznam do rejstříku trestů. A šlo to se mnou z kopce. Začala jsem pít, takže jsem přišla i o práci. Bez peněz jsem měla hlad, něco jsem sebrala v obchodě a měla jsem další flastr. Sice jsem se už vzpamatovala, s pitím přestala, ale teď o práci nezavadím. Všude chtějí čistý rejstřík trestů. Moje minulost jde se mnou dál.

2. Pracovala jsem jako prodavačka v hračkárně, bavilo mne to. Snad jen nezbedné děti, které si matky neuměly hlídat, mne zlobily. A peněz mohlo být více, říkala jsme si tehdy. Co bych dnes za ně dala!

3. Radost v dětských očích, nadšení rodiče. Tatínkové, kteří byli hračkami posedlí více, než ty děti.

4. To se nedá popsat, prostě šílené. Prosila jsem, ať to se mnou ještě zkusí, ale prý jak by se na to dívali lidé, že v menším městě se nic neutají. Chápala jsem to a styděla se.

5. Ano

6. Neustále. Ale kamkoliv přijdu a zeptají se na rejstřík trestů, mají místo obsazeno, nepřijímají nebo mne zařadí do výběrového řízení, kde ale vždy nakonec vždycky neuspějí.

7. Úřad práce mi již při minulé evidenci pomohl. Zaměstnavatel mne na veřejně prospěšné práce, uklízela jsem odpadky a zametala ve městě, ale to je jen na krátkou dobu. A nyní to již opakovaně nejde. Ale poradili mi, že si záznam mohu nechat vymazat po půli trestu, což je tak za necelý rok. A dali mi kontakty na sdružení Romodrom. Docházím tam a vidím, že se svými potížemi nejsem sama. Je zde spousta lidí závislých na alkoholu, po návratu z vězení, v exekucích, kde jim je pomáháno s oddlužením. Mně právě nabídli pomoc s výmazem v rejstříku trestů. Je to zkrátka taková dobrá psychická podpora a povzbuzení.

Zprostředkovatelka mi neustále dává kontakty na firmy nabízející například úklid či pomocné práce s tím, že by mne mohli přijmout třeba jen na dohodu, na pár hodin, aby viděli, že jsem spolehlivá a já tak po výmazu z rejstříku trestů mohla získat pracovní smlouvu. Nyní jsem takto k jedné agentuře nastoupila jako uklízečka obchodního domu a vypadá, že jsou snad se mnou spokojeni. Snažím se a doufám, že tam po výmazu rejstříku trestů práci získám.

Natrvalo a na smlouvu.

8. Dělají, co mohou, jsem.

Paní C

1. Velmi těžce, už to trvá dlouho.

2. Nic, pracovala jsem v malé prodejně smíšeného zboží v naší vesnici, ale odešla jsem ze zdravotních důvodů. Zjistili mi onkologické onemocnění, bylo to tam pro mne už příliš vyčerpávající.

3. Že to mám kousek, všechny zákazníky znáš, občas i příjemné poklábosení, snažila jsem se hlavně těm babičkám vždy vše a včas zajistit. Vždyť ony se nikam nedostaly.

4. V tu chvíli jsem měla spíše strach o život, dál jsem nedomýšlela. Naštěstí dnes jsem již zdráva, ale stále jezdím do Prahy na kontroly, sledují mne v nemocnici a celý den stát a přejímat zboží již také nezvládnou. Také nevím, co mám jako vyučená prodavačka vykonávat jiného.

5. Rodinu nemám, ale ze strany přítele již ano. Dokonce již naznačil, že mne opustí.

6. Právě že ano, ale opravdu nevím.

7. Kolika školeními jsem prošla, kolika projekty... samozřejmě že zde získávám spousty zajímavých informací, jak se o práci ucházet, jak se prezentovat, jak vystupovat... Ale k nalezení práce to nevedlo. Nyní mi zprostředkovatelka sdělila, že mám tolik zdravotních omezení, že práci pro zcela zdravé lidi těžko najdeme. Navíc nemám ŘP a bydlím v oblasti, kde prakticky nejsou žádné spoje. Dřívější invalidní důchod mi již sebrali, nemám nyní nic. Poradila mi obrátit se na OSSZ a zažádat o statut OZZ. To je takový mezistupeň, kde sice není nárok na výplatu důchodu, ale ukazuje na to, že mám nějaké zdravotní omezení a moje práce tomu musí být uzpůsobena. Nervalo to dlouho a statut OZZ mi skutečně již natrvalo byl přiznán. Zprostředkovatelka mi pak vytipovala několik vhodných pozic, které bych vykonávala v chráněných dílnách, a to na zkrácený úvazek. Chráněné dílny dostávají příspěvek od státu za zaměstnávání osob s nějakým zdravotním handicapem či s invalidním důchodem. V současnosti firmy obcházím a vypadá to, že jedna z nich mne opravdu přijme na zadávání zboží do eshopu. A úřad práce mi předtím ještě udělá rekvalifikaci na základy práce s počítačem.

8. Vrácení pocitu, že ještě k něčemu jste, je k nezaplacení. Takže rozhodně ano.

Pan E

1. Paní, já jsem na pracáku už mnoho let. Práce není, noc mi pořádně nedají. A když, tak mne nevezmou, tak co mám dělat?

2. Pracoval jsem na stavbě na Slovensku, pak jsme se všichni stěhovali do Čech. A tady práce není. A já bych šel dělat.

3. Vydělal jsem si peníze. A teď mi pracák na hmotné nouzi dává málo. S tím nemůžeme vyžít

4. Bylo mi to líto, ale věřil jsem, že v Čechách práci taky najdu. Ale nemůžu už dnes dělat. Bolí mne záda. A nohy. A doktor mne nikam nepošle, prý to patří k věku.

5. Ano. To víte, jsem cikán. A tak se na nás bílí dívají divně. Do práce mne proto nikde nechtějí, že jsem cikán. A to je ta diskriminace.

6. Nevím jak ji nalézt.

7. No tam maj nápady. Já jsem ukončil školu asi 5.třídou. Neumím psát ani číst. A oni jestli si nechci dokončit vzdělání, že mne podpoří. Prosím vás! Mně je šedesátšest let! Jenže jsem asi podle nic pracoval málo, tak nemám nárok na důchod. Pořád mne někam posílají! Vždyť jim říkám dokola, že nemůžu dělat, od toho jsou tu mladší! A i tak mne pořád někam posílají. Do práce, na školení, teď zas s nějakým projektem otravují. No co mám dělat? Musím tam chodit, jinak mne vyřadí. A z čeho pak budeme žít?

8. Je toho až moc a k ničemu. Kdyby mi radši našli pořádně placenou práci.

Pan F

1. Normálně. Už mne to štve, jsem tu už poněkolkáté.

2. No tu práci mi sehnal pracák. Byl jsem tam čtrnáct dní. Snažil jsem se, ale oni to se mnou ukončili. A to jen kvůli tomu, že jsem párkrát přišel pozdě! Ale já jsem jim říkal, že zůstanu déle. Já prostě neumím ráno vstát. Já bych tam zůstal, to oni mne vyhodili. A přitom mne to v lese bavilo. (Zaměstnan na sázení stromků a úklid lesa-pozn. autora).

3. Že si vydělám peníze a nemusím žebrot na hmotné nouzi.

4. Byl jsem naštvaný. Nemám byt, bydlím u mámy, práci potřebuji, a oni takhle. A přitom jsem i s drogami přestal. Už jsem čistej.

5. Rozhodně. Vidím, jak divně na mne všichni koukají. Když mne pracák někam pošle, tak mi píšou na doporučenku, že mají místo obsazeno. Jo naposled mi tedy řekli, ať ráno přijdu, abych se na práci podíval a zkusil si nějaké úkony. Jako k výběrovému řízení. Já jsem tam přišel, ale asi o hodinku dýl. A už mne nevzali. Nezazvonil mi budík, nemůžu za to. To se přeci stane.

6. Pořád. Ale co mám dělat, když mne nechtějí? Vadí jim pořád, že mám jen základní školu.

7. Pořád mne někam posílají, pořád nabízejí školení, rekvalifikaci, Sice chápou, že vstávám dýl a zvou mne už radši později. Ale ta jejich školení jsou od rána. A k čemu? Já přece vím, jak se chovat při výběrku! Kdyby mi radši našli práci, kam bych šel třeba od 10 hodin nebo tak. To bych byl spokojen.

8. Těch akcí mají až dost. Ale mám někdy pocit, že se zbláznili. Sice chodím na pracák pěšky, ale ty cesty za práci, kam mne pořád posílají, mne taky něco stojí. Říkám jim, kdo mi to jako zaplatí? Oni prý ne! A kde na to mám pořád brát?

Pan G

1. Špatně. Pracoval jsem jako dělník na stavbě. Jenže jsem neměl na nájem, tak jsem přišel o byt a musel jsem se stěhovat na ubytovnu. A tam práci nemůžu najít. Nejezdí tam autobusy a o víkendu se nedostanu už vůbec nikam. Takže můžu dělat jen na jednu směnu a jen v týdnu.

2. Byl jsem tam spokojen. Dobrá parta, dobře platili.

3. Výplata.

4. Štvalo mne to.

5. Jasně, takhle rodinu neuživím. Manželka říká, ať jdu do práce. Když ona je taky bez práce. Ještě že děti jsou již dospělé a nebydlí s námi na ubytovně. To bychom se vůbec neuživili.

6. Snažím se. Teď jsem si dodělat řidičák, abych se někam dostal a mohl si tu práci najít.

7. Tam mne zklamali. Když jsem po nich chtěl, aby mi ten řidičák zaplatili, tak prý jestli mám příslib zaměstnání, kam potom nastoupím. Když jsem řekl, že až si udělám řidičák, tak asi někam nastoupím, tak jim to bylo málo. Takhle mne podpořili! A teď se mne zase ptali, jestli někam nastoupím, když jsem od bráchy dostal auto a řidičák už mám! Ježíši, nechápou, že se řídit bojím! Brácha měl teď s kamionem nehodu, a nebyla to jeho vina. Pořád mne posílají někam na stavbu nebo do podniků za pás, kde bych se nadřel. A teď dokonce do kuchyně mýt černé nádoby! Copak jsem ženská? Přitom mne bolí záda. Teď jsem se zmínil, že chci být na vzduchu, že mne vnitřní prostory dusí. Tak mne hned zařadili do projektu, a prý mi budou shánět práci na úklid veřejných prostranství. To pěkně děkuju! Mám uklízet, aby se mi každý smál? Často přemýšlím, že se jim na to vykašlu. Ale co se mou pak bude, nevím. Navíc by mi pak už ani na té hmotce nic nedali. Nevím, co mám dělat.

8. Jo, já toho mám víc než dost. Jsem nespokojen.

Pan H

1. Velmi špatně. Pracoval jsem dřív jako skladník. Práce mne bavila, jenže jsem si asi pohmoždil ruku. Musel jsem na operaci a práci musel opustit. Na pracáku jsem už dva roky.

2. Nic, byl jsem spokojen.

3. Byl jsem spokojen. Práce byla klidná, a tam se mi líbilo. Kdybych nebyl po té operaci, pracoval bych tam dosud.

4. Hrozné to bylo. Sice jsem sám, ale stejně jsem si říkal, jak se užívím. Cítil jsem bezmoc a strach z budoucnosti.

5. Žiji sám, ženatý jsem nikdy nebyl, nemám rodinu. A s okolím se nestýkám, tak mne snad nikdo nepomlouvá. Jsem rád sám.

6. Hledám neustále. Přes internet vyhledávám práci a posílám životopisy i do okolních měst a obcí. Mám řidičák, takže můžu i dojíždět. Jenže buď mne nevezmou, nebo mi na inzerát ani neodpoví. Nejradši bych zase děla někde skladníka, ale jen na jednu směnu a v klidu. Jenže

když mne pozvou, vadí jim, že jsem kdysi měl úraz a bojí se mne vzít.

7. No tam pořád říkají, že po úrazu se zdravotním omezením bych si měl shánět práci, kde nebudu ruku zatěžovat. Dřív jsem měl invalidní důchod, ale ten mi už sebrali. Tak nevím, proč bych je měl poslechnout. Teď mne ta ruka sice bolí, ale chodím na rehabilitace. Navrhují mi spíše práci obchodáka nebo vrátného. Poslali mne i na bilanční diagnostiku, kde jsem vyplňoval nějaké testy, a zjišťovali, jaká práce by se pro mne hodila. Psycholog jim poté říkal výsledky. Jasně jsem tam říkal i to, že mne nejvíc baví focení. Ale to na pracáku neseženu. Ale jo, oni se snaží. Naposled mne už málem přijali do práce. Byli jsme dva v nejužším výběru, ale nakonec vybrali oho druhého. Teď mám ale naději. Zprostředkovatelka mi dala informaci o práci pomocného skladníka, lehká práce v potravinářském skladu, balení zboží do folií, dávání cenovek, hlídání prošlého zboží. Byl jsem tam a snad mne vezmou, vše jsem viděl a zkoušel si. Tak mi držte palce!

8. Dělají toho dost, ale za mne bych na ty jejich školení a poradenství zval jen ty, co nic nechápou. Někdy mne až uráží, že pro mne jasné věci přednášejí a Vy tam sedíte ve společnosti Romů, co evidentně pracovat nechtějí. Přitom já jsem vyučený člověk. A dělat chci!

Pan I

1. Velmi mne to deprimuje, byl jsem zvyklý vždy pracovat. Vždyť mám vysokou školu a zkušenosti.

2. Já tam byl spokojen. 30 let jsem pracoval v Armádě! Jenže mne bolela záda, musel jsem chodit k doktorovi, a oni mne při propouštění sprostě vyhodili pro nadbytečnosti! Mne, ekonomu! To bylo určitě kvůli tomu, že je mi 55 let a mám zdravotní potíže.

3. Všechno, hlavně i hodně pěkná mzda, vedoucí funkce a zodpovědnost.

4. Byl jsme našťvaný.

5. Ne, manželka mi rozumí. Sama byla také na pracáku a spokojená nebyla. Je jí mně líto.

6. Ano. Pořád oslovuji Armádu, zda nemají volné místo. Slibují, zkouším vážně i vzdálená místa. Vždyť zkušenosti mám! Ale pořád to jen odsouvají. Já to ale nevzdávám.

7. Oni mne nedokážou pochopit. Pořád samá školení a doporučenku dostávám snad pokaždé. Prý jsem u nich už přes rok, tak že potřebuji pomoci. To jo! Nejdřív mi dávali doporučenky do administrativy nebo na ekonomy. Nikde mne nevzali. Přitom já všude říkám, že bych to neuměl. Pracoval jsem prostě jen v Armádě a chci zpět. Musel jsem povinně i na Burzu práce. K čemu, když tam do Armády přijímali jen mladé kluky? Posílali mne i k Policii, v mém věku. A teď už mi nabízejí i skladníky a vrátné. To mne už uráží. Vždyť já si slušně vydělával. A víte, co nabízejí za práci skladníka nebo vrátného? No to je výsměch. A teď jestli prý umím účetnictví! Že by mne jako ekonoma mohli rekvalifikovat! To jsem tedy odmítl. Věřím, že se do té Armády jednou vrátím.

8. Nejsm a měli by pochopit, že poslat vysokoškoláka do jednání o tom, jak se vyhnout exekucím nebo jak se ucházet o práci by měli zařazovat jen lidi co to potřebují, a ne vysokoškoláky. Jen mne to obírá o čas, mně je všechno přece jasné!

Pan J

1. Jsem tu už po 21, tak už jsem si zvykl. Snažím se v životě nestresovat, ono to nějak dopadne.

2. Málo peněz. Jako montážní dělník jsem přitom byl pryč i tři dny v kuse. Neužil jsem si rodinu, děti mi rostly před očima. Chtěl jsem práci, abych se každý večer vracel domů.

3. Právě že časem už nic, odešel jsem sám.

4. Neutrální, byl jsem přesvědčen, že najdu klidnější práci, i když děti již odešly z domu. Ale zase mám vnoučata, tak jsem chtěl práci, kdy budu mít čas aspoň na vnoučátka. Sice jsem na pracáku byl často, ale vždy jsem si takovou práci rychle našel. Nebál jsem se. Jsem myslím manuálně zručný, práce jsem se nikdy nebál. Uměl jsem i svářet.

5. V tom je ten problém. Manželka mi totiž nečekaně zemřela na srdeční zástavu. Neunesl jsem to, zůstat v prázdném domě sám. Děti neměly čas přijet, ukázaly se jen zřídkka. Začal jsem ze smutku pít. Nějak se mi to vymklo z rukou, nemohu s tím přestat. Sice jsem již

mockrát chtěl, ale nešlo to.

6. Víte, kvůli pití jsem přišel o řidičák. Mám zákaz řízení. A to je průšvih. Z mojí vesnice se bez auta nikam nedostanu a ztratil jsem tak šanci na slušné místo. Ptám se ale všude. Počítač doma nemám a ani na něm neumím, ale jak vidím něco v novinách nebo na vývěsce na pracáku, hned tam volám. Ale marně.

7. Nechtěl jsem o tom mluvit, ale řeknu to. Moje zprostředkovatelka se opravdu snaží. Ale dost jsem se nad sebou zamyslel, když mi řekla, že ze mne je cítit alkohol. A když tak přijdu k zaměstnavateli, tak je jasné, že když je to hned po ránu, tak mne zaměstnavatel rovnou odmítne. Řekla mi to slušně a nabídla i pomoc. Nejdřív jsem jí lhal. Tvrdil jsem třeba, že mám zrovna po oslavě. Ale pak jsem si řekl, že má pravdu. Chová se ke mně hezky, pořád se snaží mne někde umístit a je vidět, že mne neodsuzuje, ale chci mi pomoci. A čím víc marných pokusů s hledáním práce mám, tím víc uvažuji o léčení. Ona mi vlévá naději a krev do žil. A kdybych se vylíčil a získal zpět řidičák, určitě bych práci zase sehnal. Vážně o tom nyní uvažuji.

8. Myslím že ano. Krom toho, že se snaží mne zaměstnat, že procházím školeními, kde se dozvím spoustu nového, mne možná právě ona přesvědčí o tom, abych se dostal ze své závislosti. Protože když se opiji, tak se druhý den za sebe stydím. A tak mi zprostředkovatelka možná změní život i bez toho, aby mi našla práci. A já jí chci svoji vůli dokázat i činy.

Paní D

1. Velmi, ale velmi těžce. Že jsem přišla o práci, bylo nespravedlivé.

2. Nic. Pracovala jsem jako jeřábnice a moc mne to bavilo. Ale jednou jsem se zastala těhotné kamarádky před tím jejím násilníkem a zmlátila ho. Byl psychicky narušený, takže se ho soud zastal jeho a já šla nevinně do vězení. Takže mám záznam v rejstříku trestů. O práci jsem pochopitelně přišla.

3. Jako jeřábnice jsem milovala tu práci, opravy strojů, práci s nimi, vyhovoval mi mužský kolektiv. Byla jsem spokojená a šťastná, že nemusím řešit ženská témata, která mne Vůbec nezajímala.

4. Zoufalství, bezmoc, vztek

5. Přítelkyně mne neodsuzuje, neboť sama byla také na pracáku. Ten jí sehnal moc dobrou práci, ale také to trvalo delší dobu.

6. Zkousím všechno, ale se záznamem mne nikde nechtějí. Taky jsem zjistila, že se mne na mnoha místech bojí přijmout z obavy, a bych tam prý někoho nezmlátila. Ale já bych to už neudělala. Pravda je, že když se naštvu, tak asi lidi děším. Ale já stojím jen o výmaz z rejstříku trestů.

7. Mnoho. Dělalí kvůli mně porady, oslovovali zaměstnavatele, udělali krásný životopis. Obcházela jsem snad všechny volné pozice, absolvovala mnoho zajímavých školení. Vše marné. Pak zprostředkovatelka dostala nápad. Zkuste si najít alespoň třeba dohodu na úklid. Tam po Vás nemusí chtít výpis z rejstříku trestů, a když uvidí že pracuje, tak Vás možná časem přijmou na hlavní pracovní poměr i se záznamem v rejstříku trestů. To jsem učinila. Sice to nevyšlo, protože přednost na hlavní pracovní poměr dostaly Ukrajinky. Ale moje vedoucí viděla, že dělat chci a umím, a tak o mně řekla a prakticky mne dohodila jinému zaměstnavateli na jinou pozici. Jedná se o pracovníci veřejných WC. Ale mně to nevadí. V nejhorsím ukážu, že se práce nebojím a přečkám tak v klidu dobu, než mi vymažou záznam v rejstříku trestů. A to bude již brzy.

8. Vlastně ano. Snažili se hodně, a nápad zprostředkovatelky zkusit alespoň práci na dohodu mi nakonec pomohl k pracovnímu místu.